

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií

Bakalářská práce

2023

Vít Doležal

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií

Proces přijetí Vietnamu do ASEAN

Bakalářská práce

Praha 2023

Autor práce: Vít Doležal

Studijní program: Politologie a mezinárodní vztahy

Vedoucí práce: doc. PhDr. Jan Karlas, Ph.D., M.A.

Rok obhajoby: 2023

Bibliografický záznam

DOLEŽAL, Vít. *Proces přijetí Vietnamu do ASEAN*. Praha, 2023. 52 s. Bakalářská práce (Bc). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut politologických studií, Katedra politologie. Vedoucí diplomové práce doc. PhDr. Jan Karlas, Ph.D., M.A.

Rozsah práce: 46 stran (110 416 znaků včetně mezer)

Abstrakt

Práce se bude zabývat tématem přijetí Vietnamu do Sdružení národů jihovýchodní Asie (ASEAN), které proběhlo v roce 1995. Téma práce bylo vybráno především proto, že vzhledem k minulosti Vietnamu a důvodům vzniku organizace šlo svým způsobem o zvláštní paradox. Nabízí se tak otázka, co stálo za rozhodnutím tehdejších členů ASEAN Vietnam do společenství přijmout? Mohla to být vzájemná ekonomická výhodnost, či řešení společných bezpečnostních rizik? Nebo mohly za změnou názoru členů stát nějaké společenské či kulturní záležitosti? Na tyto otázky práce hledá odpovědi s pomocí vybraných teorií v mezinárodních vztazích formou chronologicko-deskriptivní analýzy knižních zdrojů, článků v periodikách, legislativních dokumentů organizace, či internetových zdrojů spojených s tematikou. V úvodní části práce popisuje vznik, důvody vzniku a mechanismy fungování ASEAN a organizační strukturu tohoto asijského sdružení. Dále stručně přibližuje tři vybrané teorie mezinárodních vztahů, s jejichž pomocí jsou ve finální výzkumné části zkoumány možné důvody jednotlivých členských států pro i proti přijetí Vietnamu do organizace. Zároveň tím práce prověřuje, zda je pro tento případ vhodné těchto teorií použít. Výsledek práce by mohl poskytnout odpověď na stejné otázky v případě přijetí dalších členů, kterými byly Kambodža, Laos a Myanmar, případně by mohl pomoci s hledáním důvodů, proč by měl být v budoucnu přijat i Východní Timor, který o připojení neúspěšně usiluje již od svého definitivního vyhlášení nezávislosti v roce 2002.

Abstract

In this bachelor thesis, the topic of Vietnam's admission to ASEAN in 1995 is explored. The decision to accept Vietnam into the organization was peculiar given Vietnam's history and the reasons for the organization's creation. The essay aims to answer the question of why the ASEAN members decided to admit Vietnam. Possible reasons for the decision include mutual economic benefit, common security risks, and social or cultural issues. The thesis uses selected theories in international relations to analyze the topic through a chronological-descriptive analysis of various sources, including book sources, articles in periodicals, legislative documents of the organization, and internet sources. The introductory part of the thesis discusses the origin, reasons for formation, and organizational structure of ASEAN. Additionally, three selected theories of international relations are briefly described to examine the possible reasons for and against the admission of Vietnam into the organization. The thesis determines whether these theories are appropriate for this case. The results of this research could provide insight into the admission of other members, such as Cambodia, Laos, and Myanmar, or explain why East Timor should be admitted in the future, which has unsuccessfully sought membership since its independence declaration in 2002.

Klíčová slova

ASEAN, Sdružení národů jihovýchodní Asie, jihovýchodní Asie, rozšíření, integrace, regionální bezpečnost, hospodářství, kultura, společnost, mezinárodní organizace, Asie, Vietnam

Keywords

ASEAN, Association of Southeast Asian Nations, Southeast Asia, enlargement, integration, regional security, economy, culture, society, international organization, Asia, Vietnam

Title/název práce

Proces přijetí Vietnamu do ASEAN

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 27. 7. 2023

Vít Doležal

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval panu doc. PhDr. Janu Karlasovi, Ph.D., M.A. za trpělivé vedení mé práce a za poskytnuté rady při jejím zpracování. Dále bych rád poděkoval mé rodině za podporu při studiu a psaní této práce.

Projekt bakalářské závěrečné práce

Jméno studujícího: Vít Doležal

Předpokládaný název práce v češtině: Proces přijetí Vietnamu do ASEAN

Předpokládaný název v anglickém jazyce: The Process of Admitting Vietnam to the ASEAN

Akademický rok vypsání: 2021

Jazyk práce: čeština

Pracoviště: Katedra mezinárodních vztahů

Vedoucí práce: doc. PhDr. Jan Karlas, Ph.D., M.A.

Obor/program práce: Politologie a mezinárodní vztahy

Klíčová slova: ASEAN, Sdružení národů jihovýchodní Asie, jihovýchodní Asie, rozšíření, integrace, regionální bezpečnost, hospodářství, kultura, společnost, mezinárodní organizace, Asie, Vietnam

A. Vymezení výzkumného problému

Tématem, kterým se tato bakalářská práce zabývá, je proces přijetí Vietnamu do ASEAN, jelikož jde o dobrý příklad toho, že rozšiřování organizace nebylo vždy zcela jednoznačným procesem. Vietnam byl v době vzniku organizace vnímán jako jedna z největších hrozeb, kvůli nimž se zakládající členské země rozhodly ASEAN vytvořit. Ty se obávaly rozšíření totalitních režimů v regionu a také se bály zavlečení probíhající vietnamské války na jejich území. Vietnam tak musel v průběhu necelých třiceti let projít výraznou proměnou, aby mohlo dojít k jeho připojení ke společenství.

B. Výzkumné otázky a cíle práce

B1. Výzkumné otázky: Hlavní výzkumnou otázkou této práce je: „Jaké byly důvody ASEAN a jeho tehdejších členů pro přijetí Vietnamu do organizace?“

B2. Cíle práce: Cílem této práce je zjistit, zda je možné s pomocí vybraných teorií v mezinárodních vztazích ověřit domnělé důvody tehdejších členských států ASEAN pro přijetí Vietnamu.

C. Předběžný výzkumný design

Nezbytnou úvodní částí, které se práce věnuje, je stručné analytické shrnutí vzniku ASEAN a základních mechanismů jeho fungování. Toto shrnutí přispívá k pochopení role jednotlivých států v rámci této organizace. Úvodní část tak stručně

popisuje vznik sdružení a důvody jeho vzniku a poté jsou v ní rovněž stručně popsány cíle ASEAN a jeho uspořádání.

Ve druhé kapitole se práce krátce zabývá počátkem procesu přijímání nových členských států, který začal v 80. letech přijetím Bruneje. Na to pak navazuje podkapitola, která přibližuje Vietnamem v období od 60. let do počátku 90. let 20. století, v němž se odehrály klíčové změny rozhodující o jeho přijetí do organizace.

Teoretická část je věnována vysvětlení jednotlivých teorií v mezinárodních vztazích, které budou použity při ověřování postojů členů organizace a jejich důvodů pro přijetí Vietnamu. Teorie pro tuto práci byly vybrány zejména proto, že jsou to ty, jež jsou v současných mezinárodních vztazích těmi nejdiskutovanějšími a nejčastějšími. Pro jejich výběr bylo rovněž klíčové množství dostupných zdrojů, o které se mohla tato práce opírat.

Výzkumná část v jednotlivých podkapitolách rozebírá postoje a důvody členů ASEAN pro přijetí Vietnamu do organizace z pohledu realistické, liberální a konstruktivistické teorie. Práce tak zjišťuje, zda je s jejich pomocí možné ověřit hypotetické důvody, které ovlivnily rozhodnutí členů organizace v otázce přijetí Vietnamu.

Práce je svým charakterem chronologicko-deskriptivní analýzou, protože zejména v úvodních kapitolách je třeba popsat základní fungování ASEAN a také dát vznik organizace do kontextu s historickým vývojem celého regionu Jihovýchodní Asie v době, kdy byla organizace utvářena. Popis je tedy v úvodní části určujícím prvkem práce, kdy je popisován způsob fungování sdružení, a to rovněž s ohledem na chronologii i vznik sdružení. Deskripce organizace v úvodní části je důležitá pro pochopení jejího fungování a pro poznání jejích cílů, mezi něž patří i případná snaha o rozšíření ASEAN.

V další části práce využívá prvků komparace, a to zejména ve vztahu k vybraným teoriím mezinárodních vztahů a jejich vzájemným odlišnostem. Komparační prvky jsou pak použity také v části výzkumné, která se zaměřuje na zkoumání aplikace jednotlivých teorií na chování členských států sdružení v procesu přijetí Vietnamu. Ve výzkumné části jsou srovnávány postoje jednotlivých členů

k různým faktorům, na něž kladou důraz vybrané zkoumané teorie v mezinárodních vztazích a které měly být klíčovými v rozhodování o přijetí Vietnamu do ASEAN.

Práce k výzkumu využívá jako zdroje především zahraniční literaturu, a to jak monografie, tak také články z odborných periodik. Kromě těchto sekundárních zdrojů jsou použity i primární zdroje, jimiž jsou dokumenty vydané samotnou organizací, případně oficiální webové stránky samotné organizace a jejích přidružených institucí. Práce tak vzhledem ke svému charakteru kombinuje zdroje, které byly vydány od doby vzniku organizace v 60. letech až po současnost.

Obsah

1	ASEAN a jeho postavení v mezinárodním prostoru	4
1.1	Vznik ASEAN a důvody jeho vzniku	4
1.2	Cíle ASEAN	5
1.3	Uspořádání a mechanismy fungování ASEAN	7
2	Rozšiřování ASEAN	10
2.1	Počátek rozšiřování	10
2.2	Vietnam	11
3	Vybrané teorie v mezinárodních vztazích	14
3.1	Realistická teorie	14
3.2	Liberální teorie	16
3.3	Konstruktivistická teorie	18
3.4	Metodologie	20
4	Postoje členských států ASEAN z pohledu teorií v mezinárodních vztazích	21
4.1	Postoje členských států z hlediska realistické teorie	21
4.2	Postoje členských států z hlediska liberální teorie	24
4.3	Postoje členských států z hlediska konstruktivistické teorie	28

Úvod

Sdružení národů jihovýchodní Asie, obvykle známé také pod zkratkou ASEAN, je regionální organizací, jejíž narůstající vliv se projevuje již nejen v oblasti jihovýchodní Asie, ale rovněž na globální úrovni. Důvodem rostoucího vlivu společenství je tak především čím dál větší ekonomický potenciál a také narůstající hospodářská síla členských zemí. Vybudovat ASEAN v takové podobě, jak jej známe dnes, však nebylo vždy jednoduché, a to zejména kvůli pohnuté minulosti některých z dnešních členů.

Tématem, kterým se tato bakalářská práce zabývá, je proces přijetí Vietnamu do ASEAN, jelikož jde o dobrý příklad toho, že rozšiřování organizace nebylo vždy zcela jednoznačným procesem. Vietnam byl v době vzniku organizace vnímán jako jedna z největších hrozeb, kvůli nimž se zakládající členské země rozhodly ASEAN vytvořit. Ty se obávaly rozšíření totalitních režimů v regionu a také se bály zavlečení probíhající vietnamské války na jejich území. Vietnam tak musel v průběhu necelých třiceti let projít výraznou proměnou, aby mohlo dojít k jeho připojení ke společenství. Cílem této práce je zjistit, zda je možné s pomocí vybraných teorií v mezinárodních vztazích ověřit domnělé důvody tehdejších členských států ASEAN pro přijetí Vietnamu.

Nezbytnou úvodní částí, které se práce věnuje, je stručné analytické shrnutí vzniku ASEAN a základních mechanismů jeho fungování. Toto shrnutí přispívá k pochopení role jednotlivých států v rámci této organizace. Úvodní část tak stručně popisuje vznik sdružení a důvody jeho vzniku a poté jsou v ní rovněž stručně popsány cíle ASEAN a jeho uspořádání.

Ve druhé kapitole se práce krátce zabývá počátkem procesu přijímání nových členských států, který začal v 80. letech přijetím Bruneje. Na to pak navazuje podkapitola, která přibližuje Vietnamem v období od 60. let do počátku 90. let 20. století, v němž se odehrály klíčové změny rozhodující o jeho přijetí do organizace.

Teoretická část je věnována vysvětlení jednotlivých teorií v mezinárodních vztazích, které budou použity při ověřování postojů členů organizace a jejich důvodů pro přijetí Vietnamu. Teorie pro tuto práci byly vybrány zejména proto, že jsou to ty, jež jsou v současných mezinárodních vztazích těmi nejdiskutovanějšími a nejčastějšími.

Pro jejich výběr bylo rovněž klíčové množství dostupných zdrojů, o které se mohla tato práce opírat.

Výzkumná část v jednotlivých podkapitolách rozebírá postoje a důvody členů ASEAN pro přijetí Vietnamu do organizace z pohledu realistické, liberální a konstruktivistické teorie. Práce tak zjišťuje, zda je s jejich pomocí možné ověřit hypotetické důvody, které ovlivnily rozhodnutí členů organizace v otázce přijetí Vietnamu.

Práce je svým charakterem chronologicko-deskriptivní analýzou, protože zejména v úvodních kapitolách je třeba popsat základní fungování ASEAN a také dát vznik organizace do kontextu s historickým vývojem celého regionu Jihovýchodní Asie v době, kdy byla organizace utvářena. Popis je tedy v úvodní části určujícím prvkem práce, kdy je popisován způsob fungování sdružení, a to rovněž s ohledem na chronologii i vznik sdružení. Deskripce organizace v úvodní části je důležitá pro pochopení jejího fungování a pro poznání jejích cílů, mezi něž patří i případná snaha o rozšíření ASEAN.

V další části práce využívá prvků komparace, a to zejména ve vztahu k vybraným teoriím mezinárodních vztahů a jejich vzájemným odlišnostem. Komparační prvky jsou pak použity také v části výzkumné, která se zaměřuje na zkoumání aplikace jednotlivých teorií na chování členských států sdružení v procesu přijetí Vietnamu. Ve výzkumné části jsou srovnávány postoje jednotlivých členů k různým faktorům, na něž kladou důraz vybrané zkoumané teorie v mezinárodních vztazích a které měly být klíčovými v rozhodování o přijetí Vietnamu do ASEAN.

Práce k výzkumu využívá jako zdroje především zahraniční literaturu, a to jak monografie, tak také články z odborných periodik. Kromě těchto sekundárních zdrojů jsou použity i primární zdroje, jimiž jsou dokumenty vydané samotnou organizací, případně oficiální webové stránky samotné organizace a jejích přidružených institucí. Práce tak vzhledem ke svému charakteru kombinuje zdroje, které byly vydány od doby vzniku organizace v 60. letech až po současnost.

1 ASEAN a jeho postavení v mezinárodním prostoru

1.1 Vznik ASEAN a důvody jeho vzniku

Než v oblasti jihovýchodní Asie vzniklo dnešní slibně se rozvíjející Sdružení národů jihovýchodní Asie, zkráceně ASEAN, proběhly v regionu dva krátkodobé pokusy o vytvoření drobných organizací, které ovšem sdružovaly v obou případech pouze tři národy. Prvním takovým předchůdcem bylo Sdružení jihovýchodní Asie (ASA), která zahrnovala Malajsii, Thajsko a Filipíny a fungovala v letech 1961–1962.¹ Na ni volně navazovalo Maphilindo, které bylo navrženo v roce 1963 a mělo sdružovat především ostrovní státy regionu, tedy Malajsii, Filipíny a Indonésii, která však v původních plánech nefigurovala, jelikož se stavěla k případnému sdružení poněkud s odstupem.² Indonésie nakonec na dohodu přistoupila, nicméně kvůli neshodám v záměrech jednotlivých členů nemělo dlouhého trvání ani Maphilindo. Organizace, jež je dodnes známá jako Sdružení národů jihovýchodní Asie, byla založena 8. srpna 1967 podpisem tzv. Bangkocké deklarace.³ Nové uskupení původně sestávalo z pěti zakládajících zemí Filipínské republiky, federativní monarchie Malajsie, Indonéské republiky, velmi mladé Singapurské republiky a Thajského království. Zástupci, kteří měli za jednotlivé zakládající státy podepsat Bangkockou deklaraci, byli ministři zahraničních věcí oněch zemí.⁴

Důvodem vzniku ASEAN byla obava zakládajících národů z hrozby zavlečení vietnamského ozbrojeného konfliktu mimo hranice Vietnamu na jejich území. Snahu založit sdružení, které bude poskytovat vzájemnou podporu členských států, ovlivnil rovněž strach z možného příchodu komunistického režimu. Ten nehrozil pouze ze zmíněného Vietnamu, ale i z daleko mocnější a nebezpečnější Čínské lidové republiky, kde navíc právě probíhala kulturní revoluce,⁵ která měla v zemi zavést nové pořádky,

---

¹ POLLARD, Vincent K. ASA and ASEAN, 1961-1967: Southeast Asian Regionalism. *Asian Survey*. 1970, 10(3), 244–255. Dostupné z: doi: <https://doi.org/10.2307/2642577>.

² OOI, Keat Gin. *Southeast Asia: A Historical Encyclopedia, from Angkor Wat to East Timor*. 3. Santa Barbara: ABC-CLIO, 2004. ISBN 978-1-57607-770-5.

³ VAN LICH, Nguyen. From Bangkok Declaration to ASEAN Charter, A History of 40 Years. *VNUHCM Journal of Science and Technology Development*. 2007, 10(9), 26–35. Dostupné z: doi: <https://doi.org/10.32508/stdj.v10i9.2822>.

⁴ *The ASEAN Declaration (Bangkok Declaration)*. Dostupné také z: <https://agreement.asean.org/media/download/20140117154159.pdf>.

⁵ Velká proletářská kulturní revoluce byla revolucí, již začal v Čínské lidové republice v roce 1966 komunistický vůdce Mao Ce-Tung a která trvala až do jeho smrti v roce 1976. Šlo o snahu vymýt čínské kulturní tradice a zárodky kapitalismu v zemi, a především zachovat v Číně komunistickou nadvládu.

⁶ DIKÖTTER, Frank. *The Cultural Revolution: A People's History, 1962–1976*. New York: Bloomsbury

eliminovat staré zvyky, a zároveň měla zbavit moci tehdejší vládní špičky. Asi nejdůležitější důvodem vzniku aliance ovšem byla ekonomická situace v regionu, která v té době rozhodně nebyla na dobré úrovni. Ze zakládajících států na tom byl nejlépe Singapur, který ale nebyl ani zdaleka tak bohatou zemí, jak jej známe dnes. Spojenectví mělo přinést snazší obchodní spolupráci, a to jak uvnitř uskupení, tak při jednání se zeměmi mimo organizaci.⁷

1.2 Cíle ASEAN

Hlavní cíle si nově vznikající organizace vytyčila v Bangkocké deklaraci.⁸ Deklarace sama o sobě není příliš rozsáhlým dokumentem, záměry budoucího sdružení se vešly do pouhých sedmi bodů, které byly později doplňovány dodatečnými dohodami. Mezi hlavní cíle organizace podle deklarace patřilo ve stručnosti urychlení ekonomického růstu, společenský a kulturní pokrok v regionu a společné úsilí v dosahování těchto cílů. Dále bylo důležitým cílem členů organizace společně podporovat mírový stav v regionu a jeho stabilitu prostřednictvím dodržování zásad OSN. Členové měli aktivně spolupracovat v ekonomických, sociálních, kulturních i vědeckých oblastech a vzájemně se podporovat formou školících a výzkumných zařízení ve vzdělávání, technice, správě a dalších oborech.

Neméně podstatným cílem byla i efektivnější spolupráce v oblastech zemědělství, průmyslu a obchodu, včetně toho mezinárodního. Dále si zakládající členové vytyčili za cíl podporovat studia jihovýchodní Asie, a nakonec udržovat úzkou a přínosnou spolupráci s dalšími mezinárodními a regionálními organizacemi s podobnými cíli a prozkoumat všechny cesty pro ještě užší spolupráci s nimi.⁹

Jak již bylo uvedeno, deklaraci představitelé ASEAN později doplňovali o další dodatky, v nichž byly přidány nové záměry uskupení. Vytvoření zóny míru, svobody a neutrality či odstranění chudoby, hladu, nemocí a ngramotnosti bude primárním zájmem členských států. V Deklaraci o shodě členů ASEAN, jež byla podepsána roku

---

Publishing, 2016. ISBN 978-1-63286-421-5.

⁷ The Founding of ASEAN (part 2). *ASEAN Main Portal* [online]. Jakarta, 2020 [cit. 2023-03-03]. Dostupné z: <https://asean.org/the-founding-of-asean/the-founding-of-asean-part-2/>.

⁸ Bangkocká deklarace je zakládající listinou ASEAN, kterou podepsali v roce 1967 zástupci zakládajících členských zemí, tedy Filipín, Indonésie, Malajsie, Singapuru a Thajska.

⁹ *The ASEAN Declaration (Bangkok Declaration)*. Bangkok, 1967, 5 s. Dostupné také z: <https://agreement.asean.org/media/download/20140117154159.pdf>.

1976 na Bali v Indonésii byly vytyčeny dva klíčové cíle, a to eliminovat chudobu, hlad, nemoci a negramotnost a zajistit nebo posílit vnitřní stabilitu každého členského státu prostřednictvím boje proti hrožícím převratům a zvýšení pružnosti a rychlosti reakce na případné hrozby.

V roce 1997 pak vydaly tehdejší členské státy dokument Vize ASEAN 2020, který má za cíl maximální liberalizaci ekonomických záležitostí ASEAN.¹⁰ V tomto dokumentu byly doplněny záměry udržet regionální makroekonomickou a finanční stabilitu, rozšířit ekonomickou integraci a spolupráci v rámci Zóny volného obchodu ASEAN (AFTA), liberalizovat obchod a služby, a podpořit spolupráci v energetice a v udržování přírodních zdrojů.¹¹ Součástí AFTA jsou všichni současní členové ASEAN, pravidelnými pozorujícími subjekty na jednáních v rámci AFTA jsou ještě Papua Nová Guinea a Východní Timor. V minulosti pak pozorovateli byly i Austrálie, Čínská lidová republika, Indie, Japonsko, Korejská republika, Nový Zéland a Rusko.

Posledním významným dokumentem, ve kterém jsou uvedeny cíle organizace, je Deklarace o shodě členů ASEAN II. Ta byla podepsána v říjnu 2003 opět na Bali a cíle v ní uvedené jsou klíčové především v bezpečnostních otázkách fungování ASEAN. Šlo o vytvoření Společenství ASEAN založené na třech pilířích politicko-bezpečnostní spolupráce (Bezpečnostní společenství ASEAN – ASC), ekonomická spolupráce (Ekonomické společenství ASEAN – AEC) a socio-kulturní spolupráce (Socio-kulturní společenství ASEAN – ASCC). Společenství by mělo prosazovat mírové řešení všech sporů, aby nedocházelo k porušení Charty OSN. Hlavním nástrojem zajišťování regionální bezpečnosti se pak má stát Regionální fórum ASEAN. Klíčovým nástrojem vedení vládních vztahů mezi členskými státy by měla být Smlouva o přátelství a spolupráci v jihovýchodní Asii (TAC). Pro fungování organizace, stejně jako u jiných společenství, je zásadní znalost organizačního uspořádání a rozhodovacích mechanismů. Ty mají dopad na fungování celého systému a ovlivňují rovněž vystupování organizace v mezinárodním prostoru.

---

¹⁰ ASEAN Vision 2020. *ASEAN Main Portal* [online]. Jakarta, 1997 [cit. 2023-03-03]. Dostupné z: <https://asean.org/asean-vision-2020/>.

¹¹ BOWELS, Paul. ASEAN, AFTA and the "New Regionalism." *Pacific Affairs*. Vancouver: University of British Columbia, 1997, 70(2), 219–233. Dostupné z: doi: <https://doi.org/10.2307/2760773>.

1.3 Uspořádání a mechanismy fungování ASEAN

Hladký chod Sdružení národů jihovýchodní Asie zajišťují dílčí orgány, z nichž některé již byly zmíněny výše v seznámení s cíli organizace.

Vrcholným orgánem celé organizace je od jejího vzniku tzv. Summit ASEAN. Dle původního záměru se mělo toto těleso scházet v pravidelném intervalu tří let, ale postupem času se ukázalo, že tato frekvence je příliš nízká a v tuto chvíli probíhají zasedání jednou za půl roku. Pokud je potřeba vyřešit akutní problém, je možné svolat i neformální summit, který se uspořádá v období mezi stanovenými regulárními termíny. Summitu se účastní generální sekretář organizace a čelní představitelé jednotlivých členských států, tedy jejich prezidenti či předsedové vlád, v případě Bruneje sultán.

Jak je stanoveno v článku č. 7 Charty ASEAN, Summit má být nejvyšším politickým orgánem uskupení. Má projednávat a poskytovat politické vedení a přijímat rozhodnutí o klíčových otázkách týkajících se realizace cílů společenství, a zájmů členských států. Podněty předkládají zasedání Koordinační rada, Rada společenství a jednotlivé ministerské orgány ASEAN. Summit má dále za úkol pověřovat příslušné ministry v každé z dotčených rad, aby pořádali ministerské schůzky a řešili důležité otázky týkající se sdružení. Dále musí řešit nouzové situace ovlivňující organizaci přijetím vhodných opatření. Povoluje zřízení a rozpuštění jednotlivých ministerských orgánů a dalších institucí a jmenuje generálního tajemníka ASEAN na doporučení zasedání ministrů zahraničních věcí.¹²¹³

Dalším důležitým orgánem Sdružení národů jihovýchodní Asie je Ústřední sekretariát sloužící jako určitá forma trvalé komise. V čele Ústředního sekretariátu stojí generální tajemník, který je volen na pět let. V rámci Ústředního sekretariátu funguje Výbor stálých představitelů, v němž každou členskou zemi reprezentuje jí zvolený zástupce. Ústřední sekretariát a generální tajemník mají za úkol například sledovat implementaci smluv a dohod organizace, ať už vnitřních nebo vnějších. Bývají přítomni na všech schůzích ASEAN, a to včetně Summitu. Při setkáních s vnějšími partnery pak

---

¹² *Charter of the Association of Southeast Asian Nations*. Singapur, 2007, s. 10–11. Dostupné také z: <https://agreement.asean.org/media/download/20160509062115.pdf>.

¹³ ASEAN Summit. *ASEAN Main Portal* [online]. Jakarta, 2020 [cit. 2023-03-03]. Dostupné z: <https://asean.org/about-asean/asean-summit/>.

mají za úkol co nejtransparentněji prezentovat postoje organizace.¹⁴

Neméně významnými institucemi jsou národní sekretariáty, které mají na starosti podobnou kontrolní funkci jako Ústřední výbor, ale jak název napovídá, starají se o tuto agendu pouze na úrovni jednotlivých členských států ASEAN a výsledky své práce poté prezentují před ostatními členskými státy.¹⁵

Z významných jednání organizace je potřeba zmínit ještě Setkání ministrů ASEAN. To se může konat během roku několikrát a schází se na něm nejen nejvyšší představitelé ministerstev zahraničních věcí, ale i lídři ostatních ministerských resortů členských zemí Sdružení národů jihovýchodní Asie.

Minimálně dvakrát do roka se schází tzv. Koordinační rada ASEAN, která se skládá z ministrů zahraničních věcí členských států. Tato rada má za úkol koordinační činnost, a především kontrolu fungování tří významných společenství (nebo také rad) v rámci Sdružení národů jihovýchodní Asie.¹⁶

Prvním z nich je Bezpečnostní společenství ASEAN (ASC), jež bylo založeno v roce 2003 v rámci schválení Deklarace o shodě členů ASEAN II, jde o setkání ministrů zahraničních věcí, ministrů pro nadnárodní trestnou činnost a ministrů obrany. Součástí je rovněž komise pro Smlouvu o jihovýchodoasijské zóně bez jaderných zbraní (SEANWFZ).¹⁷ ASC má za cíl, aby země v regionu koexistovaly v míru, a pokud je to možné, tak v demokratickém režimu. Toho se ASC snaží dosáhnout vytvářením norem nebo také prevencí a řešením konfliktů.¹⁸

Další radou sdružení je Ekonomické společenství ASEAN (AEC), které bylo založeno na základě stejné deklarace. V ní zasedají ministři financí, energetiky, vědy a techniky, zemědělství, informačních technologií, cestovního ruchu, a také ministři

---

¹⁴ *Charter of the Association of Southeast Asian Nations*. Singapur, 2007, s. 14–16. Dostupné také z: <https://agreement.asean.org/media/download/20160509062115.pdf>.

¹⁵ Tamtéž, s. 17–18.

¹⁶ ASEAN Coordinating Council. *ASEAN Main Portal* [online]. Jakarta, 2020 [cit. 2023-03-05]. Dostupné z: <https://asean.org/about-asean/asean-coordinating-council/>.

¹⁷ Smlouvu, podepsaly v roce 1995 všechny dnešní členské země, ačkoli v té době ještě členskými nebyly všechny. SEANWFZ má za cíl omezení jaderného zbrojení v oblasti. Plně platnou se smlouva stala v roce 2001, kdy ji ratifikovaly Filipíny, které tak neučinily v roce 1997 jako všechny ostatní státy. Součástí je ještě protokol, který je k dispozici k podpisu pro pět jaderných velmocí, Čínskou lidovou republiku, Francii, Rusko, Spojené království a USA. K podpisu protokolu zatím nedošlo.

¹⁸ ASEAN Socio-Cultural Community. *ASEAN Main Portal* [online]. Jakarta, 2020 [cit. 2023-07-03]. Dostupné z: <https://asean.org/ascc-council/>.

dopravy. Úkolem Ekonomického společenství ASEAN je vytvořit stabilní, prospívající a po ekonomické stránce konkurenceschopný region. Snaží se vytvořit region založený na volném pohybu zboží, služeb, investic a kapitálu, na základě dohody o Zóně volného obchodu ASEAN (AFTA), v jejímž rámci se Ekonomické společenství ASEAN pokouší dosáhnout snížení socio-ekonomických rozdílů mezi obyvatelstvem členských zemí, a zároveň vyvíjí snahu zredukovat chudobu v celém regionu jihovýchodní Asie.¹⁹

Poslední z těchto rad je Socio-kulturní společenství ASEAN (ASCC), což je zasedání ministrů informací, školství, kultury, sociální péče a rozvoje, mládeže, životního prostředí a také ministrů pro rozvoj venkova. I Socio-kulturní společenství ASEAN bylo založeno v roce 2003 rámci výše zmíněné deklarace. Jeho cílem je sjednotit země regionu na základě společné regionální integrity, a to zvýšením životního standardu, poskytnutím pracovních příležitostí a studia, a nakonec také navázáním úzké spolupráce ve zdravotnictví. Komunita zaštiťuje například obdobu přírodního dědictví UNESCO, která se nazývá ASEAN Heritage Parks a zahrnuje přírodní rezervace v celém regionu jihovýchodní Asie nebo zastřešuje také různé mezinárodní sportovní události v tomto regionu.²⁰²¹

Posledními podstatnými orgány Sdružení jsou Regionální fórum ASEAN (ARF) a Právní asociace ASEAN (ALA). První z nich zahrnuje sedmadvacet členů (deset členských států ASEAN, deset partnerů v dialogu ASEAN a pak dalších šest zemí Asie a oceánskou Papuu Novou Guineu). Regionální fórum ASEAN působí od roku 1974 ve třech hlavních oblastech. Budování důvěry mezi státy regionu, rozvoj preventivní diplomacie a vypracování přístupu ke konfliktům. ARF je otevřeným fórem, jehož se mohou zúčastnit i další asijské, a dokonce i neasijské státy. Předmětem diskusí ARF jsou hlavní problémy v regionu, jako jsou terorismus, mezinárodní zločin nebo problematika Jihočínského moře.²² Druhé zmíněné vnitřní těleso, tedy ALA, bylo založeno v roce 1979 v Indonésii. Sjednocuje všechny právní profese, tzn. soudce, advokáty, vládní právníky i právníky v soukromém sektoru, či pedagogy vyučující

---

¹⁹ ASEAN Economic Community. *ASEAN Main Portal* [online]. Jakarta, 2020 [cit. 2023-03-05]. Dostupné z: <https://asean.org/aec-council/>.

²⁰ *Charter of the Association of Southeast Asian Nations*. Singapur, 2007, s. 12–13. Dostupné také z: <https://agreement.asean.org/media/download/20160509062115.pdf>.

²¹ ASEAN Socio-Cultural Community. *ASEAN Main Portal* [online]. Jakarta, 2020 [cit. 2023-07-03]. Dostupné z: <https://asean.org/ascc-council/>.

²² About ARF. *ASEAN Regional Forum* [online]. Singapur, 1993, 1993 [cit. 2023-03-06]. Dostupné z: <https://aseanregionalforum.asean.org/about-arf/>.

v právních oborech. ALA zastřešuje právní systémy a pokouší se o jejich harmonizaci v rámci regionu jihovýchodní Asie a má rovněž klíčovou roli při sjednocování politiky členů ASEAN.²³

2 Rozšiřování ASEAN

2.1 Počátek rozšiřování

Jádrem této práce je rozšiřování organizace o nové členské státy, respektive o jeden členský stát, jímž je Vietnam. Na začátek je třeba uvést nějak stručně kontext tohoto rozšiřování ASEAN. Už od samotného počátku, kdy se v 60. letech 20. století začal ASEAN formovat, se počítalo se snahou o rozšíření organizace do dalších zemí a existovala tzv. Vize desítky ASEAN, tedy představa, podle níž by měla organizace v budoucnu zahrnovat všechny tehdejší státy regionu – dnes by možná bylo přesnější nazývat tento plán Vizi jedenáctky ASEAN, protože se v roce 2002 od Indonésie definitivně odtrhl Východní Timor, který o přijetí usiluje, nicméně zatím k němu nesplňuje potřebné podmínky, jelikož není politicky ani ekonomicky stabilní zemí.²⁴ Tuto Vizi by pak ještě přesahoval dvanáctý uchazeč Papua Nová Guinea, která se ale obecně považuje za součást Oceánie a s původní desítkou má společnou pouze osmisetkilometrovou hranici zhruba v polovině ostrova Nová Guinea. V základu tedy Vize desítky ASEAN představovala snahu o integraci Bruneje a dalších čtyř států, které se nachází na poloostrově Zadní Indie.

ASEAN byl původně zamýšlen jako organizace zakládající se na politické spolupráci, ale vzhledem k okolnostem byla vyvinuta snaha o spolupráci i po stránce bezpečnostní, a zároveň ekonomické. Právě bezpečnostní rizika měla za následek značné zpomalení plánu na rozšíření Sdružení národů jihovýchodní Asie na deset členů. V Kambodži, Laosu, Barmě (dnes Myanmaru) a Vietnamu vládly z bezpečnostního pohledu poněkud nestabilní režimy. V Kambodži²⁵ a Laosu²⁶ eskalovaly občanské nepokoje a ve Vietnamu už více než deset let přímo zuřila válka mezi komunistickým

---

²³ About ALA. *ASEAN Law Association* [online]. Jakarta, 2004 [cit. 2023-07-03]. Dostupné z: <https://www.aseanlawassociation.org/about-ala/>.

²⁴ KINGSBURY, Damien. Timor-Leste: The Harsh Reality After Independence. *South Asian Affairs*. 2007, 2007(1), 361–377. ISSN 1793-9135. Dostupné také z: <https://muse.jhu.edu/article/400112>.

²⁵ CORFIELD, Justin. *The History of Cambodia*. Santa Barbara: ABC-CLIO, 2009. ISBN 978-0-313-35722-0.

²⁶ BREAUX, Jarred. *The Laotian Civil War: The Intransigence of General Phoumi Nosavan and American Intervention in the Fall of 1960*. Lafayette: Lulu.com, 2009, 34 s. ISBN 9781435731516.

Severním Vietnamem a Vietnamskou republikou, tehdy se rozkládající na jihu dnešního socialistického státu.²⁷ Jedinou zemí, jejíž přijetí tedy nebylo tak komplikované byl sultanát Brunej, jenž se nachází na severu ostrova Borneo a stal se tedy v roce 1984 prvním nezakládajícím členem Sdružení národů jihovýchodní Asie.²⁸ K organizaci byl Brunej přijat pouhý týden po získání nezávislosti na Spojeném království, ale přijetí Bruneje bylo plánováno již delší dobu a princ Mohamed Bolkiah se účastnil všech ministerských schůzí ASEAN již v samotnému přijetí předcházejících třech letech. Brunej pak bez problémů souhlasil se všemi smlouvami a dohodami ASEAN i s cíli a principy v nich obsaženými, takže nic nebránilo vstupu země do organizace. S dalšími státy už ovšem proces nebyl tak jednoduchý právě kvůli výše zmíněným konfliktům, které i vzhledem k nestabilním režimům v potenciálních členských zemích probíhaly. Tím nejzvláštnějším krokem se může jevit přijetí prvního ze čtyř nových indočínských členů, Vietnamu, ale když se trochu podrobněji podíváme na proces a na vývoj Vietnamu po skončení Vietnamské války, mohlo by se jeho přijetí jevit jako logické.

2.2 Vietnam

Asi největším paradoxem tedy bylo přijetí sedmého členu, jímž je Vietnam. Ten byl na samém počátku považován za jeden z nejpodstatnějších zdrojů rizika narušení bezpečnosti a demokratického fungování původních členských zemí ASEAN.²⁹ Pro přijetí do ASEAN by měli uchazeči splňovat řadu důležitých podmínek a Vietnam v době, kdy byla organizace zakládána tyto podmínky ani zdaleka nespĺňoval. Ve skutečnosti byl Vietnam jednou z hlavních motivací založení tohoto uskupení, aby jeho členové společnými silami bránili vlivu nedemokratických režimů, které v 60. letech v jihovýchodní Asii ovládaly v podstatě polovinu států.³⁰ Vietnam musel během třiceti let projít výraznou proměnou, aby ostatní členové ASEAN začali uvažovat o jeho přijetí do organizace. Prvním velmi podstatným problémem byla válka. Na území dnešního

---

²⁷ ANG, Cheng Guan. *Southeast Asia and the Vietnam War*. Milton & New York: Routledge, 2010. ISBN 978-0-415-55709-2.

²⁸ THAMBIPILLAI, Pushpa. Brunei Darussalam and ASEAN: Regionalism for a small state. *Asian Journal of Political Science*. 1998, 6(1), 80–94. Dostupné z: doi: <https://doi.org/10.1080/02185379808434116>.

²⁹ GANESAN, Narayanan. Rethinking ASEAN as a Security Community in Southeast Asia. *Asian Affairs: An American Review*. 1994, 21(4), 210–226. Dostupné z: doi: <https://doi.org/10.1080/00927678.1995.10771156>.

³⁰ CROISSANT, Aurel. Government and Political Regimes in Southeast Asia: An Introduction. In: CROISSANT, Aurel. *Comparative Politics of Southeast Asia*. Springer, 2022, s. 1–20. ISBN 978-3-031-05113-5.

Vietnamu dvacet let zuřil konflikt mezi Severním Vietnamem ovládaným komunisty a demokratickým Jižním Vietnamem, do kterého se zapojily i velmoci Východu a Západu. Válka přímo zasahovala i na území Kambodži a Laosu a další okolní země se obávaly, že by se mohla agrese postupně šířit dál, proto v 60. letech po několika méně úspěšných pokusech o různá menší společenství došlo k založení ASEAN podpisem dohody v thajském Bangkoku. Situace ve Vietnamu se mezitím nevyvíjela zrovna nejlépe, zejména pro demokratický Jih. V roce 1963 byl při státní převratu zastřelen jihovietnamský prezident Ngô Đình Diệm, čímž Jižní Vietnam přišel o jednoho z mála významných politických konkurentů severovietnamského vůdce Ho Chi Minha. Jihovietnamský státní převrat znamenal ve svém důsledku destabilizaci režimu, která umožnila Ho Chi Minhovi úder na jih.³¹

V roce 1964 se do války zapojili Američané, kteří pak až do podpisu Pařížské dohody³² aktivně podporovali Jižní Vietnam, jejich počínání se postupem času setkávalo s čím dál větší kritikou ze strany vlastních obyvatel, a proto se vláda USA rozhodla pro ústup a podpis dohody. Po Pařížské dohodě se postupně USA z Vietnamu až do roku 1975 stahovaly a v roce 1976 došlo k oficiálnímu sjednocení obou Vietnamů v dnešní Vietnamskou socialistickou republiku.³³ Tím byl sice vyřešen zásadní problém v podobě ozbrojeného konfliktu, jenž výrazně narušoval bezpečnost a stabilitu regionu, nicméně jeho výsledek se z hlediska potenciálního přijetí Vietnamu do ASEAN taky rozhodně nedal považovat za vhodný, vzhledem k tomu, že vítěznou stranou byl komunistický Sever.³⁴ Po válce navíc pochopitelně zůstalo mnoho škod, které bylo v budoucnu velmi těžké napravit. Země byla vlivem války po ekonomické stránce v naprosto dezolátním stavu, konflikt připravil o život statisíce, nebo spíš miliony vojáků i civilistů a zůstalo po něm i obrovské množství doživotně zmrzačených lidí. Bylo rovněž třeba urychlené obnovy bombardováním poničených vietnamských měst i venkova.³⁵ Komunistická vláda v čele s Lê Duánem tak začala již od sjednocení s

---

³¹ MANNING, Martin J. a Clarence R. WYATT, ed. *Encyclopedia of Media and Propaganda in Wartime America*. 2. Santa Barbara: ABC-CLIO, 2010, 1024 s. ISBN 978-1598842272.

³² TUNG, Nguyen Vu. The Paris Agreement and Vietnam–ASEAN relations in the 1970s. In: *The Third Indochina War*. London: Routledge, 2006, s. 111–133. 1st Edition. ISBN 9780203968574. Dostupné z: doi: <https://doi.org/10.4324/9780203968574>.

³³ THAYER, Carlyle A. North Vietnam in 1975: National Liberation, Reunification and Socialist Construction. *A Survey of Asia in 1975: Part I*. Berkeley: University of California Press, 1976, 16(1), 14–22. Dostupné z: doi: <https://doi.org/10.2307/2643277>.

³⁴ TUCKER, Spencer C., ed. Paris Peace Accords. In: *The Encyclopedia of the Vietnam War: A Political, Social, and Military*. 4. Santa Barbara: ABC-CLIO, 2011, s. 877–879. ISBN 9781851099610.

³⁵ CAMPAGNA, Anthony S. *The Economic Consequences of the Vietnam War*. New York, Westport,

postupnou rekonstrukcí, režim okamžitě převzal kontrolu nad zemědělským sektorem v celé zemi a zavedl zemědělskou reformu. Ta spočívala v kolektivizaci zemědělství a následném rozdělování pozemků mezi venkovské rodiny.³⁶

Reforma vedla ke zvýšení produkce zemědělských plodin a k lepšímu rozdělení zemědělských zdrojů, což pomohlo zlepšit situaci na venkově. Země však v této době byla, i přes zlepšení ekonomické situace, stále vnímána členy ASEAN spíše jako bezpečnostní riziko a o jejím přijetí se ještě vážně neuvažovalo, ačkoli je nutné znovu podotknout, že myšlenka ASEAN byla od začátku taková, že v tomto společenství bude jednou sjednocen celý region. V 80. letech byly ve Vietnamu zahájeny nové hospodářské reformy, jež vedly k liberalizaci a deregulaci průmyslového sektoru, což vedlo k většímu zapojení soukromého sektoru a k výraznému nárůstu produktivity v sektoru.

Konkrétně v roce 1986 vláda, kterou už tehdy vedl nový generální tajemník Nguyễn Văn Linh, zavedla novou vlnu reformy zvanou *Đổi Mới*, která zahrnovala větší zapojení zahraničního kapitálu, další deregulaci hospodářského sektoru a přechod od centralizovaného plánování k tržnímu hospodářství.³⁷ Reformy vedly k výraznému zlepšení hospodářského růstu, ke zvýšení zahraničních investic a k rozvoji nových oborů.³⁸ Pro zahraniční podniky navíc Vietnam znamenal velké množství nových zdrojů a další potřebný prostor pro jejich expanzi, takže tyto kroky Vietnamu byly oboustranně výhodné. Po ekonomické stránce tedy Vietnam rostl, například jeho HDP na obyvatele vzrostlo od roku 1980 z 1 207 amerických dolarů za pouhých patnáct let na 2 167 amerických dolarů, což vzhledem k rychle rostoucímu počtu obyvatel znamená, že muselo výrazně narůst i celkové jmění státu. To v roce 1980 činilo zhruba 12,8 miliardy amerických dolarů, zatímco v roce 1995 už je Světová banka odhadovala zhruba na 54,7 miliardy amerických dolarů.³⁹ I přes takový ekonomický růst znamenal Vietnam z bezpečnostního hlediska pořád problém, jelikož na konci 70. let vyvrcholily neshody

---

London: Praeger, 1991. ISBN 0-275-93388-1.

³⁶ BERESFORD, Melanie. Vietnam: Socialist agriculture in transition. *Journal of Contemporary Asia*. 1990, 20(4), 466–486. Dostupné z: doi: <https://doi.org/10.1080/00472339080000261>.

³⁷ FREEMAN, Donald B. Doi Moi Policy and the Small-Enterprise Boom in Ho Chi Minh City, Vietnam. *Geographical review*. New York: Taylor & Francis, 1996, 86(2), 178–197. Dostupné z: doi: <https://doi.org/10.2307/215955>.

³⁸ VAN LAM, Chu. Doi Moi in Vietnamese Agriculture. In: TURLEY, William S. a Mark SELDEN. *Reinventing Vietnamese Socialism*. Milton: Routledge, 1993, s. 151–163. ISBN 9780429304309.

³⁹ Vietnam: Data. *The World Bank* [online]. 2023, 2023 [cit. 2023-07-04]. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/country/vietnam>.

s dříve blízkým spojencem Čínskou lidovou republikou, která Vietnam napadla a obsadila některá jeho území. Přestože se po měsíci stáhla, jejich vzájemné spory byly patrné ještě mnoho dalších let. V roce 1979 navíc Vietnam vpadl do Kambodži, přičemž primárním důvodem mělo být zastavení genocidy, které se dopouštěl režim Rudých Khmerů pod vedením Pol Pota. Vietnam tak ale především zajistil své hranice proti útokům Rudých Khmerů, a zároveň tímto vpádem do Kambodži usiloval o posílení svého vlivu a o omezení čínské expanze do regionu. V roce 1989 se z Kambodži Vietnam stáhl a v 90. letech již konečně přestal působit jako tak velké bezpečnostní riziko.

3 Vybrané teorie v mezinárodních vztazích

Pokud bychom se měli na problematiku přijetí nových členských států do ASEAN dívat z hlediska teorií v mezinárodních vztazích, pak je dobré si ty, jež je vhodné při zkoumání tohoto případu aplikovat, trochu představit.

3.1 Realistická teorie

Realisté se na mezinárodní vztahy dívají realistickým pohledem, který se dá někdy považovat možná až za skeptický. Hlavním předmětem skepse realistů jsou mezinárodní instituce založené na vzájemné spolupráci, realisté mají tendence nedůvěřovat možnosti vytvoření bližších a přátelských vztahů mezi jednotlivými subjekty v mezinárodních vztazích. *"Hlavním ukazatelem, který pomáhá politickému realismu najít cestu krajinou mezinárodní politiky, je koncept zájmu definovaný z hlediska moci,"*⁴⁰ nejdůležitější roli má v realistické teorii totiž stát, který zde vystupuje jako držitel oněch mocenských sil a jenž určuje, že se zahraniční politika bude řídit národními zájmy, ne zájmy dílčích nevládních skupin nebo naopak nadnárodních organizací. Podstata mezinárodní politiky má podle nich vycházet z lidské přirozenosti, Hans Morgenthau říká: *„Politika, stejně jako společnost obecně, se řídí objektivními zákony, jež mají své kořeny v lidské přirozenosti.“*⁴¹ Realistická teorie se zaměřuje na

---

⁴⁰ MORGENTHAU, Hans J. A Realist Theory of International Politics. In: MORGENTHAU, Hans J., Kenneth THOMPSON a David CLINTON. *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace*. 7th edition. McGraw-Hill Education, 1948, s. 3–18. ISBN 978-0072895391.

⁴¹ Každý člověk má mít od přírody tendenci být nad ostatními, dominovat, vládnout jim, a to vychází z přirozené lidské nedokonalosti, či zkaženosti, což se pak pravděpodobně přeneso i na lidská společenství. MORGENTHAU, Hans J. A Realist Theory of International Politics. In: MORGENTHAU,

to, jak tyto jednotlivé státy mezi sebou bojují o moc a také na to, jaké z tohoto mocenského boje vyplývají následky. Podle realistů mají být motivovány pouze vlastními zájmy, jež jsou odlišné od zájmů druhých a mají se snažit o maximalizaci své moci a vlivu v mezinárodním prostředí.⁴²

Zastánci realistické teorie se ještě dělí na dvě skupiny – klasické realisty a realisty strukturální.⁴³ Klasický realismus a jeho podstata již byly popsány výše, proto je potřeba přidat také velmi stručné shrnutí realismu strukturálního, respektive doplnit hlavní rozdíl ním a realismem klasickým a na strukturu mezinárodního systému. Strukturální realisté se od těch klasických odlišují především v tom, že se zaměřují více na mezinárodní systém a jeho vliv na chování států v systému. Podle nich se státy neřídí pouze vlastními zájmy a mocí, ale vyvíjí rovněž snahu určitým způsobem přizpůsobit své chování v rámci mezinárodního systému, v němž fungují, jak uvádí Kenneth Waltz: „*Struktura mezinárodního systému určuje chování států.*“⁴⁴

Podle klasických realistů je velmi důležitým cílem států zajištění jejich vlastní bezpečnosti a obranyschopnosti, což v kombinaci s hájením dalších svých zájmů, ať už ekonomických, kulturních nebo politických, může vést k napětí mezi jednotlivými státy, jež v mezinárodním prostoru soutěží o moc. Taková situace může být rovněž příčinou ozbrojených konfliktů. Klasičtí realisté taktéž prosazují myšlenku, že v mezinárodním prostředí existuje určitá nerovnováha.⁴⁵ Podle realistů je mezinárodní prostředí anarchické, to znamená, že podle nich v něm neexistuje žádná centrální autorita, která by chování subjektů v tomto mezinárodním systému mohla nějak regulovat.⁴⁶ Strukturální realisté také zmiňují, že podle konceptu rovnováhy sil je zapotřebí, aby se státy snažily o udržení rovnovážného stavu moci, protože pokud by jeden z nich získal příliš velkou moc a vliv v mezinárodním prostoru, mohlo by to vést k destabilizaci

---

Hans J., Kenneth THOMPSON a David CLINTON. *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace*. 7th edition. McGraw-Hill Education, 1948, s. 3–18. ISBN 978-0072895391.

⁴² FREYBERG-INAN, Annette. *What Moves Man: The Realist Theory of International Relations and Its Judgment of Human Nature*. 1. Albany: State University of New York Press, 2004. ISBN 0-7914-5828-8.

⁴³ MEARSHEIMER, John J. Structural Realism. In: DUNNE, Tim, Milja KURKI a Steve SMITH. *International Relations Theories: Discipline and Diversity*. Oxford University Press, 2007, s. 77–94. ISBN 9780198814443.

⁴⁴ WALTZ, Kenneth N. *Theory of International Politics*. Berkeley: Addison-Wesley Publishing Company, 1979. ISBN 0-201-08349-3.

⁴⁵ WALTZ, Kenneth N. Realist Thought and Neorealist Theory. *Journal of International Affairs*. Journal of International Affairs Editorial Board, 1990, 44(1), 21–37. Dostupné také z: <https://www.jstor.org/stable/24357222>.

⁴⁶ WILLIAMS, Michael C. *The Realist Tradition and the Limits of International Relations*. New York: Cambridge University Press, 2005. ISBN 978-0-521-82752-2.

celého tohoto prostředí. V důsledku této skutečnosti by mohly vznikat krátkodobé konflikty nebo přímo celé války.

Je tedy zřejmé, že pro realisty je nejdůležitější porozumět snaze států o udržení stability v mezinárodním systému v kombinaci se snahou o co největší maximalizaci svého vlivu a moci v onom systému. Toho je podle strukturálního realismu možné dosáhnout skrze uspokojení mocenských nároků prostřednictvím diplomacie a případné spolupráce, pokud to bude při hájení národních zájmů výhodné. Kenneth Waltz pak tvrdí, že „v mezinárodním systému by neměl být nikdo nad nikým, státy by měly být navzájem rovnocenné a vzájemně na sebe odkázány.“⁴⁷

Jako příklad pro realistickou teorii mohu použít konflikt mezi Spojenými státy americkými a Ruskem ohledně Ukrajiny v roce 2014. Z pohledu realistické teorie by se tento konflikt dal považovat za boj o vliv a kontrolu nad strategickými oblastmi v Evropě, Rusům šlo v tomto případě o udržení vlivu v onom regionu, zatímco Spojené státy a jejich spojenci se ochranu Ukrajiny mohly snažit využít k posílení svého postavení v oblasti.

Z pohledu realistické teorie se tedy jako hlavní hypotéza jeví, že ačkoli by mohly členské státy sdružení usilovat o větší vliv na Vietnam a kontrolu nad ním prostřednictvím společenství, bude hlavním důvodem pro přijetí Vietnamu jiný záměr. Členské státy pravděpodobněji doufaly v důležitého spojence pro posílení vlivu organizace a zejména postavení ASEAN v mezinárodním prostoru. Především bylo důležité posílit své postavení vůči nejbližší potenciální bezpečnostní hrozbě, kterou byla Čínská lidová republika.

Jako protiklad realistické teorie se ve druhé polovině 20. století rozvinula liberální škola v mezinárodních vztazích, jež přišla s vlastní teorií, jak by měly být mezinárodní vztahy chápány.

3.2 Liberální teorie

V teorii liberální se na rozdíl od té realistické naopak její zastánci soustředí na spolupráci nejen mezi státy, ale i mezi jednotlivci: „*Liberální teorie zdůrazňuje, že státy*

---

⁴⁷ WALTZ, Kenneth N. *Theory of International Politics*.

jsou aktéry se svými vlastními preferencemi a institucemi, jež ovlivňují jejich mezinárodní rozhodování.“⁴⁸ Liberálové kladou důraz hlavně na vytváření mezinárodních institucí, jež „mohou snižovat nejistotu, usnadňovat spolupráci mezi státy a zlepšovat stabilitu mezinárodního systému.“⁴⁹ Liberálové předpokládají, že aktéři jsou schopni spolupráce na základě nějakých společných zájmů a sdílených hodnot a že mezinárodní instituce mohou poskytnout výraznou pomoc při zajištění dodržování pravidel, jež jsou v mezinárodním prostoru stanoveny, jak říká jeden z nejvýznamnějších představitelů liberální teorie Robert Keohane: „*Spolupráce mezi státy je základem mezinárodních vztahů a může vést k vytváření společných pravidel, norem a hodnot, jež usnadňují koexistenci v míru.*“⁵⁰

Liberální teorie se zaměřuje na mezinárodní spolupráci, což znamená, že klade důraz i na mírová řešení sporů mezi státy. Hlavním cílem je podle liberální teorie snaha o dosažení prosperity a stability prostřednictvím spolupráce a sdílení informací mezi aktéry. Liberálové věří, že dnešní globalizovaný svět všechny aktéry vzájemně propojuje a spolupráce mezi nimi je tedy klíčová pro udržení rovnováhy v mezinárodním prostředí. Podle liberálů by měli aktéři spolupracovat na řešení globálních problémů a záležitostí. Pro liberály jsou důležitým aktérem v mezinárodním prostředí mezinárodní instituce, liberálové věří, že „*instituce, jako jsou mezinárodní organizace a dohody, mohou zvyšovat důvěru mezi státy a usnadňovat spolupráci na základě společných hodnot a zájmů.*“⁵¹ Klíčovým prvkem liberálního přístupu je ekonomická spolupráce, protože liberálové mají za to, že volný obchod a ekonomická integrace mohou přinášet prospěch všem aktérům, kteří fungují v rámci společného mezinárodního prostředí. Právě obchodem a ekonomickým faktorem se především bude práce zabývat, protože se jedná možná o nejdůležitější z prvků mezinárodní spolupráce, které liberální teorie akcentuje. Kromě mírových organizací, jako jsou OSN nebo případně vojenský pakt NATO, jsou tedy podle liberálů důležité rovněž obchodní

---

⁴⁸ MORAVCSIK, Andrew. Taking Preferences Seriously: A Liberal Theory of International Politics. *International Organization*. Cambridge University Press, 1997, 51(4), 513–553. Dostupné z: doi: <https://doi.org/10.1162/002081897550447>.

⁴⁹ KEOHANE, Robert O. *After Hegemony: Cooperation and Discord in the World Political Economy*. Princeton: Princeton University Press, 1984, 312 s. ISBN 978-1-4008-2026-9. Dostupné také z: <https://www.jstor.org/stable/j.ctt7sq9s>.

⁵⁰ KEOHANE, Robert O. International institutions: Two approaches. *International Studies Quarterly*. Oxford University Press, 1988, 32(4), 379–396. Dostupné z: doi: <https://doi.org/10.2307/2600589>.

⁵¹ MORAVCSIK, Andrew a , ed. Liberalism and International Relations Theory. In: REUS-SMIT, Christian and Duncan SNIDAL. *The Oxford Handbook of International Relations*. Oxford: Oxford University Press, 2008, s. 153–176. ISBN 978-0-19-921932-2.

instituce a mezinárodní hospodářské organizace, které by měly mít za úkol do určité míry regulovat obchod v mezinárodním prostoru, za tímto účelem funguje například Světová obchodní banka (WTO). Jako příklad snahy uplatnit liberální teorii můžeme brát například i vznik Evropské unie, jež je založena na spolupráci mezi členskými státy a na zásadách společného právního řádu a demokracie a „*demokracie a právní stát jsou klíčovými prvky liberálního přístupu, jež mohou vést k míru a stabilitě mezinárodního systému.*“⁵² Organizace, jako je Evropská unie, se mají snažit dosáhnout společných cílů, jimiž jsou hospodářská prosperita, bezpečnost nebo také ochrana lidských práv.

Z pohledu liberální teorie se jako možná hypotéza jeví, že důvodem ASEAN pro přijetí Vietnamu měla být ekonomická spolupráce. Z té by těžily všechny zúčastněné strany, tedy organizace jako celek i jeho jednotliví členové a na druhé straně samozřejmě také Vietnam. Došlo by k rozvoji různých hospodářských odvětví, například zemědělství nebo těžebního průmyslu a především obchodu, protože by se rozrostl vnitřní trh organizace, a zároveň by došlo k posílení postavení ASEAN na celosvětovém trhu.

Proti realistické a liberální teorii se ještě v 80. a 90. letech 20. století rozvinula teorie konstruktivistická, která reagovala na nedostatky starších teorií, zejména přehlížení důležitosti sociálních a ideových aspektů.

3.3 Konstruktivistická teorie

Zastánci konstruktivistické teorie se zabývají hlavně významem ideových a kulturních faktorů v mezinárodních vztazích, jako hodnot, norem nebo identit. Podle nich jsou to právě kulturní faktory, které vnímání a chování států nejvíce ovlivňují, Alexander Wendt přímo tvrdí: „*Identita a zájmy států jsou konstruovány prostřednictvím sociální interakce*“⁵³ a jejich „*chování je závislé na normách a hodnotách, které je konstruuji a jež sdílejí.*“⁵⁴ Konstruktivisté předpokládají, že mezinárodní systém není čistě anarchickým prostředím, ale že v něm dochází ke

---

⁵² MORAVCSIK, Andrew. Preferences and Power in the European Community: A Liberal Intergovernmentalist Approach. *Journal of Common Market Studies*. UACES, 1993, 31(4), 473–524. Dostupné z: doi: <https://doi.org/10.1111/j.1468-5965.1993.tb00477.x>.

⁵³ WENDT, Alexander. *Social Theory of International Politics*. Cambridge: Cambridge University Press, 1999. ISBN 0-521-46557-5.

⁵⁴ WENDT, Alexander. Identity and Structural Change in International Politics. *International Organization*. 1987, 41(4), 566–590.

změnám právě v závislosti na kulturních faktorech. Odlišný pohled na vnímání států v mezinárodním systému vyjadřuje i Wendtovo tvrzení že „jsou státy produkty mezinárodního systému, ne jeho aktéry.“⁵⁵ Z toho tedy vyplývá konstruktivistická myšlenka, že jsou mezinárodní vztahy vytvářeny společně s jejich aktéry, kteří se na nich podílejí, a jsou závislé na jejich vzájemném vnímání reality. Konstruktivisté se tedy ve zkratce zaměřují na to, jak se společné normy a hodnoty tvoří, jak ovlivňují chování států a dalších aktérů mezinárodního systému a jak formují mezinárodní instituce. Podle Friedricha Kratochwila pak „konstruktivismus zdůrazňuje roli nemateriálních faktorů při utváření mezinárodních vztahů.“⁵⁶

Konstruktivistickou teorii si lépe můžeme popsat na příkladech, například na vztazích Japonska a Korejské republiky. Tyto dvě země mají společnou historii a v podstatě i kulturu, jež se pojí právě se sdílenou minulostí. V té ovšem mezi oběma národy docházelo rovněž k napětí, které někdy vedlo i ke konfliktům.⁵⁷ Tento vzájemný konflikt by mohla konstruktivistická teorie vysvětlovat jako důsledek rozdílných vnímání některých historických momentů, a hlavně jako důsledek jednoho zásadního rozdílu mezi zeměmi, různých národních identit. Jako další příklad lze uvést změnu vztahů mezi Spojenými státy americkými a Kubou, které byly mnohá léta velmi napjaté, dá se říct nepřátelské. V roce 2015 ale došlo v těchto chladných vztazích k průlomu, kdy se Spojené státy s Kubou dohodly na obnově diplomatických vztahů a tento průlom by pak konstruktivistická teorie mohla vysvětlit jako změnu vnímání vztahů.⁵⁸

Z konstruktivistického pohledu tedy vyplývá hypotéza, že by v případě procesu přijetí Vietnamu do ASEAN měly být významným důvodem funkční, pokud možno, tak velmi dobré vzájemné vztahy. Dále také společné kulturní hodnoty a tradice, které hrají velkou roli právě v budování dobrých vztahů. Posledním a nejdůležitějším důvodem, pro přijetí Vietnamu do organizace jsou pak jistě sdílené normy a politické hodnoty. Od Vietnamu se očekávalo přijetí již nastavených norem, z nichž asi nejdůležitější je

---

⁵⁵ WENDT, Alexander. Anarchy is what states make of it: the social construction of power politics. *International Organization*. Cambridge: Cambridge University Press, 1992, 46(2), 391–425. Dostupné z: doi:10.1017/S0020818300027764.

⁵⁶ KRATOCHWIL, Friedrich. *The Status of Law in World Society: Meditations on the Role and Rule of Law*. Cambridge: Cambridge University Press, 2014. ISBN 9781107681071.

⁵⁷ GLOSSERMAN, Brad a Scott A. SNYDER. *The Japan–South Korea Identity Clash: East Asian Security and the United States*. West Sussex: Columbia University Press, 2014, 240 s. ISBN 978-0231171717. Dostupné z: doi: <https://doi.org/10.7312/glos17170>.

⁵⁸ HERSHBERG, Eric a William M. LEOGRANDE, ed. *A New Chapter in US-Cuba Relations: Social, Political, and Economic Implications*. New York: Springer Nature, 2016. ISBN 978-3-319-31151-7. Dostupné z: doi:10.1007/978-3-319-29595-4.

kladný přístup k demokratickým režimům a demokracii obecně, především k principu nevměšování se do vnitřních záležitostí ostatních členských států. Dřívější politika Vietnamu mohla v tomto ohledu vzbuzovat nedůvěru, proto bylo pro přijetí klíčové, aby v této věci nejprve změnil přístup, což bylo určitě nezbytné i v otázce lidských práv.

3.4 Metodologie

Tato práce je svým charakterem chronologicko-deskriptivní analýzou. Zejména v úvodních kapitolách je třeba popsat základní fungování ASEAN a také dát vznik organizace do kontextu s historickým vývojem celého regionu Jihovýchodní Asie v době, kdy byla organizace utvářena. Deskripce je tedy v úvodní části určujícím prvkem práce, kdy je popisován způsob fungování sdružení, a to rovněž s ohledem na chronologii a vznik sdružení. Popsání organizace v úvodní části je důležité pro pochopení jejího fungování a pro poznání jejích cílů, mezi něž patří právě i snaha o rozšíření ASEAN.

V další části práce využívá prvků komparace, a to zejména ve vztahu k vybraným teoriím mezinárodních vztahů a jejich vzájemným odlišnostem. Komparační prvky jsou pak použity rovněž v části výzkumné, která se zaměřuje na zkoumání aplikace jednotlivých teorií na chování členských států sdružení v procesu přijetí Vietnamu. Ve výzkumné části jsou srovnávány postoje jednotlivých členů k různým faktorům, na něž kladou důraz vybrané zkoumané teorie v mezinárodních vztazích a které měly být klíčovými v rozhodování o přijetí Vietnamu do ASEAN.

Práce k výzkumu využívá jako zdroje především zahraniční literaturu, a to jak monografie, tak také články z odborných periodik. Kromě těchto sekundárních zdrojů jsou použity i primární zdroje, kterými jsou dokumenty vydané samotnou organizací, případně oficiální webové stránky samotné organizace a jejích přidružených institucí. Práce tak vzhledem ke svému charakteru kombinuje zdroje, které byly vydány od doby vzniku organizace v 60. letech až po současnost. Vzhledem k nepříliš velkému množství dostupné literatury přímo k tomuto tématu je pak stěžejní součástí výzkumné části práce dedukce. Ta byla provedena na základě faktů dostupných v použité literatuře a ostatních zdrojích.

4 Postoje členských států ASEAN z pohledu teorií v mezinárodních vztazích

V této kapitole se práce bude zabývat aplikací teorií na postoje ASEAN, respektive jeho tehdejších členských států, k přijetí Vietnamu. Bude se snažit zjistit, zda je možné s jejich pomocí vysvětlit rozhodnutí tehdejších členů organizace přijmout Vietnam do svých řad. Práce bude ověřovat, zda je možné pohledem těchto teorií vysvětlit důvody pro přijetí Vietnamu do ASEAN.

4.1 Postoje členských států z hlediska realistické teorie

Na úvod si je třeba shrnout hlavní myšlenky realistické teorie, která je jednou z nejstarších teorií v mezinárodních vztazích. V realistické teorii je tedy vnímán stát jako hlavní aktér mezinárodního systému a je považován jako zcela samostatný subjekt, jenž má snahu v tomto systému co nejvíce maximalizovat svou moc, a to za účelem naplnit své vlastní cíle a zájmy. Podle této teorie je mezinárodní systém anarchický, což pak vede k určité rivalitě mezi aktéry, v tomto případě tedy státy, mezi nimiž může docházet až ke konfliktům. Klíčovým faktorem je tedy pro realistickou teorii boj o moc, o níž státy mohou soupeřit různými způsoby, například prostřednictvím ekonomické síly, nebo také použitím vojenské síly.⁵⁹⁶⁰ Jak bylo uvedeno v předešlých kapitolách, chování států vychází z jakéhosi racionálního uvažování, ze sobeckého chování, jež má původ v lidské přirozenosti, která je právě charakteristická určitou měrou sobeckosti, či přímo zkaženosti. V tomto sobeckém prosazování vlastních zájmů státy nehledí na nějaká morální nebo etická omezení, jež by podle některých jiných teorií měla ve vzájemných vztazích možná existovat.⁶¹ Prioritou pro státy by pak podle realistické teorie měla být bezpečnost a obranyschopnost, kterou se státy snaží zajistit budováním a rozšiřováním vlastních vojenských sil, uzavíráním strategicky výhodných spojení a těžením výhod z těchto dohod. Neodmyslitelnou součástí mezinárodního systému je pak konflikt jako prostředek dosažení mocenských zájmů jednotlivých aktérů. Z hlediska vzájemné spolupráce je kladen důraz na bilaterální vztahy mezi státy, kdy každý stát jedná s ostatními jednotlivě, aby tato jednání pro něj dopadla co nejvýhodněji.

---

⁵⁹ MORGENTHAU, Hans J. A Realist Theory of International Politics.

⁶⁰ WALTZ, Kenneth N. Realist thought and neorealist theory.

⁶¹ FREYBERG-INAN, Annette. *What Moves Man: The Realist Theory of International Relations and Its Judgment of Human Nature.*

K multilaterálním vztahům se pak státy uchylují jen pokud by z nějaké takové spolupráce měly vyplynout opravdu velké výhody. Z toho vyplývá i nedůvěra realistů k principu mezinárodních institucí, které jsou důležitým prostředkem v mezinárodních vztazích pro liberální teorii. K mezinárodním institucím a dohodám jsou skeptičtí asi zejména proto, že jsou podle nich omezené ve své účinnosti vzhledem k jejich závislosti na vůli silnějších aktérů. Realisté pak často odkazují na historické zkušenosti a empirická pozorování mezinárodních událostí při snaze o analýzu mezinárodního systému. Příklady takových historických událostí mohou být například mocenské závody mezi státy, ozbrojené konflikty, nebo diplomatické manévry.⁶² Takový je pohled klasické realistické teorie v mezinárodních vztazích. Z pohledu realistické teorie tedy rozhodování o přijetí Vietnamu do ASEAN by zřejmě mělo být komplikované, nebo lépe řečeno rozporuplné.

Například Indonésie, ale nejen ta, mohla být zdrženlivá vzhledem k tomu, že s Vietnamem neměla v minulosti dobré vztahy. Mohlo dojít k oslabení její vlastní moci v rámci ASEAN, a naopak z připojení mohl těžit Vietnam, který byl velmi silnou konkurencí. Indonésie by komunistický stát mohla vnímat jako možné narušení politické i bezpečnostní stability v uskupení, především kvůli rozdílné ideologii, která byla v tomhle ohledu pro Vietnam překážkou v rozhodování všech tehdejších členů. Problémem při rozhodování pak mohly být i vnitřní politické neshody v Indonésii, protože by různé politické strany mohly mít na tuto otázku rozdílné názory. Komunisté v Indonésii, kteří by jistě sympatizovali s vietnamským režimem, byli hlavním cílem represí tehdejšího režimu prezidenta Suharta. Ten se vždy hlasitě stavěl proti komunismu a vládnoucí strana tak z ideologického hlediska byla proti.⁶³ Reformy ve Vietnamu ovšem v 80. letech vedly i k odklonu od původní ideologie, takže se tento aspekt již nejevil jako problematický a případné riziko narušení bezpečnosti organizace v tomhle ohledu bylo nižší.⁶⁴ Na druhou stranu by mohla Indonésie z přijetí i těžit, jako domnělý lídr organizace by mohla své postavení a svou moc ještě posílit, stejně tak by

---

⁶² LORIAUX, Michael. The Realists and Saint Augustine: Skepticism, Psychology, and Moral Action in International Relations Thought. *International Studies Quarterly*. 1992, 36(4), 401–420. Dostupné z: doi: <https://doi.org/10.2307/2600732>.

⁶³ SURYADINATA, Leo. Indonesia-Vietnam Relations Under Soeharto. *Contemporary Southeast Asia*. ISEAS – Yusof Ishak Institute, 1991, 12(4), 331–346. Dostupné také z: <https://www.jstor.org/stable/42707633>.

⁶⁴ HONG, Vu Xuan Nguyet. Genuine Progress in Vietnam: The Impact of the Doi Moi Reforms. In: LAWN, Phillip a Matthew CLARKE, ed. *Sustainable Welfare in the Asia-Pacific*. Edward Elgar Publishing, 2008, s. 299–330. ISBN 978 1 84720 501 8.

ale přijetí Vietnamu mohlo znamenat posílení bezpečnosti celého ASEAN. Vietnam zároveň řešil čerstvé spory a ochlazení vztahů s Čínskou lidovou republikou, která tím pádem byla vnímána jako společná hrozba Vietnamu i ASEAN a jeho členů.⁶⁵ Organizace by tak jistě posílení bezpečnosti v podobě armády Vietnamu uvítala.

Rozporuplný postoj k rozhodování o přijetí Vietnamu mohli mít i ostatní členské země. Ty mohly totiž rovněž vnímat jako problém minulost Vietnamu spojenou s původní komunistickou ideologií a dlouholetým válečným konfliktem. Původní členské státy v režimu stále viděli hrozbu narušení bezpečnostní stability v regionu. Menší státy, které nedisponovaly takovým vlivem a mocí v organizaci, se právem obávaly, že by mohl Vietnam chtít využít svého potenciálně silného postavení. Země mohla svým vlivem narušovat i vnitřní stabilitu ostatních členů společenství, především zde však byla obava z negativního vlivu na jednotu celého uskupení. Takto skepticky by se na přijetí Vietnamu dívaly Brunej, Filipíny, Malajsie a Thajsko, ale Singapur by přeci jen mohl svým přístupem být optimističtější.

Singapur, který byl vždy ve své politice pragmatický, by v připojení a potenciálním rozšíření trhu mohl vidět pozitivum. Země, jejíž hospodářství bylo a stále je závislé hlavně na obchodu, by uvítala dalšího partnera, který mohl Singapuru rozšířit obchodní možnosti. Tím by totiž narostl vliv Singapuru nejen v organizaci, ale i v celém mezinárodním prostoru, v němž má tento přístav i díky strategické poloze obrovský význam.⁶⁶ Hospodářství organizace posílené o Vietnam mohlo znamenat i vylepšení mocenského postavení v mezinárodním prostoru, proto je dobré zde ekonomický faktor alespoň takto zmínit. Nicméně i u Singapuru by z hlediska realistické teorie převažovala

---

⁶⁵ Vietnam s Čínskou lidovou republikou měly napjaté vztahy už od 70. let, kdy se Vietnam sblížoval se Sovětským svazem. Čínská lidová republika totiž viděla v tomto jednání snahu Sovětského svazu velkou hrozbu v podobě obklíčení státy pod sovětským vlivem. Další zhoršení vztahů přinesly spory o území o Paracelské a Spratlyho ostrovy a neshody ohledně postavení čínské menšiny na území Vietnamu. Výrazným impulsem k ochlazení vztahů Vietnamu s Čínskou lidovou republikou pak byla vietnamská invaze do Kambodže, která byla Číňany vnímána jako sféra jejich vlivu a svržení Potova režimu v letech 1978–1979 narušilo vliv giganta v regionu jihovýchodní Asii. Velké napětí pak v roce 1979 napadením Vietnamu u společné hranice, kde čínská lidová osvobozenecská armáda obsadila a zničila několik měst. Od té doby byly vietnamské vztahy s Čínskou lidovou republikou značně oslabeny. V průběhu 80. let pak Vietnam začal pracovat na zlepšení vztahů s jinými okolními zeměmi a na svém přístupu k mezinárodní politice. WESTAD, Odd Arne; QUINN-JUDGE, Sophie (ed.). *The third Indochina war: conflict between China, Vietnam and Cambodia, 1972-79*. Routledge, 2006., UNGAR, E. S. The struggle over the Chinese community in Vietnam, 1946-1986. *Pacific Affairs*, 1987, 596-614., MORRIS, Stephen J. *The Soviet-Chinese-Vietnamese Triangle in the 1970's: The View from Moscow*. Cold War International History Project, Woodrow Wilson International Center for Scholars, 1999.

⁶⁶ SIEN, Chia Lin. The Importance of the Straits of Malacca and Singapore. *Singapore Journal of International & Comparative Law*. 1998, 2, 301–322.

skepse. Vietnam i přes reformy v 80. letech zůstával pořád nedemokratickou zemí a z bezpečnostního hlediska se mohl jevit jako možný narušitel soudržnosti v organizaci. A pro realistickou teorii je právě bezpečnost jedním z klíčových faktorů ovlivňujících rozhodování v tomto případě.

Zlepšení přístupu Vietnamu k mezinárodním vztahům a jeho zhoršené vztahy s Čínskou lidovou republikou zřejmě kladně zapůsobily na přístup členů ASEAN k Vietnamu. Ten se mohl stát z bezpečnostního hlediska důležitým spojencem, a hlavně mocenskou protiváhou čínské hrozbě, připojení dalšího člena znamenalo vylepšení postavení organizace v celém mezinárodním systému. Nicméně v rozhodování mohli tehdejší členové ASEAN váhat vzhledem k tomu, že odlišná politika Vietnamu mohla přinést narušení vnitřní bezpečnosti organizace, pokud by se Vietnamci rozhodli organizaci pouze využít pro posílení svého vlivu a moci v rámci regionu.

Na ekonomický aspekt a mezinárodní spolupráci však kladou důraz především zastánci liberální teorie.

4.2 Postoje členských států z hlediska liberální teorie

Podle liberálů je tedy důležitá mezinárodní spolupráci prostřednictvím mezinárodních institucí, jež jsou důležitými aktéry při jednání v mezinárodním prostoru. Dále prosazují, že jsou důležitá diplomatická řešení mezinárodních problémů. Liberálové věří, že se mezinárodní systém může díky ekonomické integraci, politické liberalizaci a rozvoji lidských práv postupně vyvíjet k lepšímu. Jednoznačně logická je pak myšlenka, že rozvoj mezinárodního obchodu mezi státy a oboustranný pohyb investic propojují ekonomiky jednotlivých aktérů a tato závislost pak teoreticky znemožňuje vznik konfliktů, pokud nechce případný útočník poškodit sám sebe. Liberální teorie by se tedy k přijetí Vietnamu mohla stavět s důrazem na posílení spolupráce v regionu, rozšíření vlivu mezinárodního práva, neboť podle liberálů jsou mezinárodní instituce jako ASEAN důležitým prostředkem pro vytváření míru, stability a prosperity. Čím více menších subjektů se do této spolupráce zapojí, tím menší bude hrozba konfliktů mezi nimi a zvýší se tím šance na vytvoření požadovaného mírového prostředí.⁶⁷

---

⁶⁷ MORAVCSIK, Andrew. *Liberalism and International Relations Theory*.

Z hlediska liberální teorie jednotlivé členské země sdružení mohly v přijetí Vietnamu do ASEAN hledat zejména určité ekonomické výhody. Z těch je důležité zmínit rozšíření trhu ASEAN o dalšího člena, který díky své reformované hospodářské politice slibuje vysoký potenciál pro obchod a oboustranné investice.⁶⁸ Z toho vyplývá, že mělo zaznamenat ekonomický nárůst i celé společenství. I po diplomatické stránce by se ASEAN rozšířil o další významný subjekt a došlo by tak k rozšíření a posílení diplomatických vztahů s aktéry celého mezinárodního systému. Klíčovým aspektem je zde ekonomika, a i v rámci ní mohou existovat nevýhody, které by mohly odradit ostatní země od přijetí Vietnamu. Tou nejvýraznější byla jistě potenciální vysoká tržní konkurence. Co se na jednu stranu mohlo jevit jako obrovské pozitivum pro společenství, pokud by přijalo nového člena, mohlo na druhé straně působit i jako možné riziko pro jednotlivé členy a jejich postavení. V případě přijetí Vietnamu by se totiž na trhu ASEAN logicky zvýšila konkurence v podobě tehdy již relativně velké vietnamské ekonomiky, jež měla ale výrazně nižší náklady na pracovní sílu, a taková situace by pak měla negativní dopad na některá hospodářská odvětví v ostatních členských zemích.

Při pozorování procesu rozhodování o přijetí Vietnamu do ASEAN z hlediska liberální teorie, je lepší nahlížet na věc z pohledu tehdejších členů organizace jednotlivě.⁶⁹

První členskou zemí, která se nabízí ke zhodnocení, je ta největší, která by právě z pohledu liberální teorie mohla být proti začlenění Vietnamu do ASEAN. Tou byla Indonésie, pro kterou by Vietnam znamenal oslabení postavení jednoho z ekonomicky nevlivnějších členů sdružení. Ostrovní stát měl především díky své velikosti velkou

---

⁶⁸ ANWAR, Sajid a Lan Phi NGUYEN. Foreign direct investment and economic growth in Vietnam. *Asia Pacific Business Review*. 2010, 16(1–2), 183–202. Dostupné z: doi: <https://doi.org/10.1080/10438590802511031>.

⁶⁹ Postoj samotného Vietnamu lze ještě stručně shrnout tak, že země, která hlavně v 80. letech výrazně zapracovala na svém hospodářství, se po konci studené války a opuštění okupované Kambodži mohla konečně ucházet o místo ve sdružení, v němž by mohla zvýšit svou vlastní prestiž a diplomatický vliv na mezinárodní úrovni. Dále členství skýtá hospodářské a obchodní výhody, jež vyplývají z úzké spolupráce uvnitř sdružení a posílily by se i vazby se sousedy v regionu, kteří v organizaci již byli. Vzhledem k narušeným vztahům s Čínou by se pak také hodila i bezpečnostní spolupráce s ostatními členy organizace. Překážkou byla snad pouze nedůvěra potenciálních společníků, kteří na základě zásad organizace mohli požadovat splnění určitých kritérií souvisejících s demokratickými principy a dodržováním lidských práv. To měl být ale díky reformám tolik progresivní Vietnam schopen zlepšit.

moc i vliv uvnitř organizace.⁷⁰ Indonésie nejdříve vnímala Vietnam jako nežádoucí konkurenci právě z důvodu podobných oblastí zaměření jejich hospodářství a hlavně proto, že Vietnam disponoval velkou pracovní silou, jež ovšem vyžaduje vzhledem k jejich politice nižší náklady. Vietnam byl například velmi silný v zemědělství, těžbě uhlí a ropy, a především v pro oblast typickém textilním průmyslu.⁷¹ Mohl se tak stát v těchto pro Indonésii důležitých odvětvích jedničkou na trhu. Pro Indonésii tedy převažovala potenciální hrozba příliš vysoké konkurence, proto lze pochopit, že k začlenění Vietnamu přistupovala výrazně odměřeněji než ostatní členové. Indonésie ale podobně jako dále zkoumaní členové nakonec byla pro přijetí právě proto, že Vietnam znamenal potenciálně významného partnera v obchodu, který posílí hospodářství organizace a bude na vnitřním trhu ASEAN.

Ostatní členové se k přijetí Vietnamu negativně nestavěli. Například pragmaticky fungující Singapur měl hodně otevřené hospodářství, které bylo z pochopitelných důvodů orientováno především na obchod.⁷² Ten by tedy mohl vnímat přijetí Vietnamu jako skvělou příležitost pro rozšíření obchodování a vzájemných investic, Vietnam by pro něj znamenal další velký trh pro Singapurem poskytované služby, a zároveň by sliboval i nové investiční příležitosti v oblasti infrastruktury a logistiky. U Singapuru převažoval pozitivní přístup, protože ve Vietnamu by získal významného společníka na vnitřním trhu organizace a stejně významného partnera pro obchodování v mezinárodním systému. Samozřejmě by se na druhou stranu pro Singapur objevil ve sdružení velký konkurent. Vietnam mohl například za nižší cenu poskytovat služby, z nichž těžilo hospodářství Singapuru, což by malý ostrovní stát značně znevýhodnilo. Směřování hospodářství obou zemí je však výrazně odlišné a mohlo se spíše vzájemně doplňovat. Singapur mohl z přijetí Vietnamu především získat, protože Vietnam disponuje zdroji, s nimiž by mohl malý ostrovní stát obchodovat a obchod je pro něj tou nejdůležitější složkou ekonomiky. Pro Singapur tedy v tomhle případě pozitiva převažovala nad negativy a v případě ekonomické spolupráce by tak mezi těmito dvěma zeměmi vznikla požadovaná liberální teorií vyzdvihovaná symbióza.

---

⁷⁰ V ASEAN však platí princip rovnosti mezi zeměmi, takže z teoretického hlediska by neměl být žádný rozdíl v postavení jednotlivých členů. HAACKE, Jürgen. *ASEAN's diplomatic and security culture: origins, development and prospects*. Psychology Press, 2003.

⁷¹ RIEDEL, James. Vietnam: On the Trail of the Tigers. *The World Economy*. Oxford & Cambridge, MA: Basil Blackwell, 1993, 16(4), 401–422. Dostupné z: doi: <https://doi.org/10.1111/j.1467-9701.1993.tb00178.x>.

⁷² HUFF, W. Gregg. *The Economic Growth of Singapore: Trade and Development in the Twentieth Century*. Cambridge: Cambridge University Press, 1997. ISBN 0 521 62944 6.

Thajská vláda byla přijetí Vietnamu také nakloněna, a to od samého počátku. Pravděpodobně tomu tak bylo vzhledem k dobrým vzájemným obchodním i politickým vztahům, které měly země již dříve.⁷³ Thajsko uvítalo možné rozšíření vnitřního trhu organizace a také rozšíření a zjednodušení možností vzájemné spolupráce nebo možností obousměrných investic. Thajci v členství Vietnamu viděli skvělou příležitost právě pro rozšíření svých obchodních a investičních příležitostí na vietnamském trhu. Vzhledem ke zmíněné spolupráci, která byla hodně zaměřena na zemědělský sektor a obchod se zemědělskými produkty, mohli doufat v rozvoj zemědělství i v celém regionu.

Pozitivně se ke vstupu Vietnamu do ASEAN stavěli i Filipínci. Pro ty ale asi více znamenalo posílení regionální stability a případná spolupráce v oblasti bezpečnosti, a to vzhledem k nepřilíživým vztahům s Čínskou lidovou republikou, což je spíše aspekt, který by zdůrazňovala především realistická teorie. Pro filipínskou ekonomiku by ale samozřejmě přijetí Vietnamu vzhledem k logickému rozšíření vnitřního trhu společenství také znamenalo polepšení. Zejména díky širším možnostem vzájemných investic, které účast Vietnamu na vnitřním trhu ASEAN určitě nabízela.

Pohled Malajsie se zpočátku jevil nejistě, Malajci však nakonec zaujali rovněž pozitivní postoj. K vysvětlení počáteční zdrženlivosti země je třeba zmínit, že byla jednou z nejsilnějších ekonomik v regionu, respektive ve sdružení, a byla v hospodářství závislá na podobných odvětvích jako Vietnam a Indonésie.⁷⁴ To znamenalo, že Vietnam mohla Malajsie také vnímat jako velkou konkurenci. Je nutno ale podotknout, že po stránce ekonomické konkurence se Vietnam Malajsi vlastně vyplatil, protože v něm získala významného partnera ve snaze vyvážit ekonomickou nerovnováhu v rámci vnitřního trhu ASEAN. Indonésie totiž najednou nebyla tak suverénní ve své pozici v rámci organizace, což by pak pomohlo podpořit regionální hospodářskou rovnováhu.

Prvním a v té době zatím i posledním dodatečně přijatým členem organizace byl malý ropný sultanát Brunej, jenž se nachází na ostrově Borneo. Ten byl přijat v roce

---

⁷³ TUNG, Nguyen Vu, ed. Vietnam-Thailand Relations After the Cold War. In: GANESAN, Narayanan a Ramses AMER. *International Relations in Southeast Asia: Between Bilateralism and Multilateralism*. Singapore: ISEAS Publishing, 2010, s. 67–91. ISBN 978-981-4279-57-4.

⁷⁴ LALL, Sanjaya. Malaysia: Industrial success and the role of the government. *Journal of International Development*. 1995, 7(5), 759–773. Dostupné z: doi: <https://doi.org/10.1002/jid.3380070506>.

1984 krátce po získání nezávislosti na Spojeném království.⁷⁵ Jeho zástupci se k otázce přijetí Vietnamu nijak výrazně nevyjadřovali, jelikož byla země stále relativně novým členem a neměla tak silnou pozici. Brunej však jistě uvítal širší možnosti obchodní spolupráce s novým společníkem. Navíc bylo přijetí Vietnamu obecně výhodné pro celý ASEAN z hlediska posílení pozice sdružení na celosvětovém trhu, což právě menší země jako Brunej ocenila asi nejvíce.

Závěrem lze tedy k liberálnímu pohledu na tuto problematiku říct, že kdyby záleželo pouze na ekonomickém faktoru, mohl by být Vietnam díky svému hospodářskému potenciálu přijat do ASEAN již dříve, v cestě nicméně stály komplikace spojené se tím, že Vietnam stál do konce 80. let ve studené válce na opačné straně než ASEAN a jeho tehdejší demokraticky a k západnímu bloku orientovaní členové. Přijetí Vietnamu by v té době znamenalo narušení míru a stability v regionu, proto k přijetí došlo až v roce 1995, kdy už byla situace po studené válce podstatně klidnější.

4.3 Postoje členských států z hlediska konstruktivistické teorie

Z pohledu konstruktivistické teorie je třeba se zaměřit na odlišné záležitosti, než byly zdůrazňovány pohledem teorií liberální a realistické. Konstruktivisté kladou důraz na společenskou konstrukci reality, tedy tvrdí, že realita mezinárodních vztahů není objektivní, ale je vystavěna ze sociálních norem, hodnot a idejí. Tyto společenské normy pak tvoří chování aktérů a utvářejí mezinárodní systém. Důležité podle konstruktivistů je, že identita a role mezinárodních aktérů se vyvíjejí na základě interakcí mezi jednotlivými aktéry a ovlivňují jejich preference a jejich zájmy. Klíčovými prvky konstruktivistické teorie jsou formální i neformální normy a hodnoty, jejichž šíření a vliv na chování a změny v mezinárodním prostoru konstruktivisté zkoumají. Vznik a utváření norem a hodnot pak ovlivňuje i schopnost komunikace mezi aktéry nebo i určitý historický kontext například v podobě některých zvyků z minulosti, které mohou aktéři sdílet.⁷⁶

Z konstruktivistického hlediska se největší z původních členů ASEAN, tedy Indonésie, k možnému přijetí Vietnamu do sdružení stavěla vcelku pozitivně. Indonésie totiž tradičně zastávala multilateralismus a podporovala snahu o regionální spolupráci a

---

⁷⁵ THAMBIPILLAI, Pushpa. Brunei Darussalam and ASEAN: Regionalism for a small state.

⁷⁶ WENDT, Alexander. Constructing International Politics. *International Security*. The MIT Press, 1995, 20(1), 71–81. Dostupné z: doi: <https://doi.org/10.2307/2539217>.

její rozvoj. V případě Indonésie by tedy konstruktivistická teorie kladla důraz na to, že je země stoupencem inkluzivního a multilaterálního uspořádání. Pro Indonésii tedy přijetí Vietnamu mělo znamenat pozitivum v rozšíření o nového člena, který mohl přinést nový pohled na fungování organizace a rovněž do něj případně vnést inovace. Tyto by mohly být brány jako možné důvody pro kladný přístup k začlenění Vietnamu do organizace. V pohledu Indonésie se ale opět najdou i zápory. Politické režimy v těchto dvou zemích jsou velmi rozdílné. To mohlo mít negativní dopad na rozhodnutí Indonésie, podobně jako hrozba příliš silné ekonomické konkurence uvnitř organizace, kterou zkoumala liberální teorie. Ani po kulturní stránce si nejsou státy blízké, komunisté ve Vietnamu svou ideologií omezovali původní vietnamské tradice, ale ani ty nebyly příliš blízké těm indonéským.⁷⁷ Nicméně Indonésané by právě díky přesvědčení, že je regionální spolupráce jedním z nejdůležitějších faktorů fungování v mezinárodním systému, měli Vietnam brát spíše jako vítaný spolupracující subjekt. Větším problémem byla na pozici Vietnamu z pohledu konstruktivismu spíše problémová situace ohledně dodržování lidských práv. Vietnamský vládnoucí režim lidská práva jednoznačně nectil a přímo je porušoval, nicméně právě Indonésie byla částečným důkazem toho, že otázka lidských práv v rozhodování ASEAN o přijetí Vietnamu významnou roli nejspíš nehrála. Právě Indonésie totiž dlouhodobě omezovala na právech vlastní obyvatele, zejména ty z východní části ostrova Timor, která měla dlouhodobě tendence se osamostatnit. Suhartův režim měl navíc na svědomí řádově statisíce obětí při represích vůči stoupencům komunismu.⁷⁸ Důležitější tak pro rozhodování organizace byly dle konstruktivistické teorie hlavně nevměšování se do vnitřních záležitostí jiných zemí a respektování jejich suverenity a společné zájmy zemí ve vztahu k mezinárodnímu prostoru.⁷⁹

Z konstruktivistického pohledu se stavěly na stranu přijetí Vietnamu i Filipíny, jelikož tato ostrovní země má s Vietnamem společné zájmy v Jihočínském moři, a to zejména co se otázky sporů s Čínskou lidovou republikou týče. Je třeba podotknout, že by ale mohly být i podobné důvody případné zdrženlivosti Filipínců při rozhodování. Spory, které mezi sebou státy v minulosti měly, se týkaly právě území Jihočínského

⁷⁷ VAN CANH, Nguyen. *Vietnam under communism, 1975–1982*. Stanford: Hoover Institution Press, 1983. ISBN 0-8179-7851-8.

⁷⁸ MCGREGOR, Katharine. Mass Violence in the Indonesian Transition from Sukarno to Suharto. *Global Dialogue (online)*. Nicosia: Centre for World Dialogue, 2013, 15(1), 134–145.

⁷⁹ RAMCHARAN, Robin. ASEAN and Non-interference: A Principle Maintained. *Contemporary Southeast Asia*. ISEAS – Yusof Ishak Institute, 2000, 22(1), 60–88. Dostupné také z: <https://www.jstor.org/stable/25798479>.

moře, nicméně pokud se chtěly Filipíny postavit silnému soupeři, jakým je Čínská lidová republika, bylo určitě výhodnější, když spojily síly s Vietnamem. Znamená to tedy, že pro Filipíny bylo lepší udělat kompromis a zapomenout vzájemné neshody s Vietnamem a přijmout jej na základě společného zájmu oslabit čínský vliv v Jihočínském moři. Tyto okolnosti pravděpodobně hrály v rozhodování Filipín v otázce přijetí Vietnamu do ASEAN spolu s ekonomickým faktorem nejvýznamnější roli. Státy k tomu ale sdílí i podobnosti ve svých dějinách, protože za sebou mají v podobné historické zkušenosti a společnou historii boje za nezávislost, takže i jejich zájmy a perspektivy mohou mít podobný směr. Pro přijetí by hovořily i určité kulturní podobnosti, na jejichž základě mohou sdílet některé současné hodnoty. Jako rozvojové země jistě oba státy uvítaly posílení vzájemné spolupráce i v hospodářském sektoru, takže postoj Filipín z hlediska konstruktivistické teorie kladoucí důraz na společné zájmy zemí, byl jistě spíše kladný.

V případě formování postoje Singapur, by hrály roli hlavně výše zmíněné ekonomické faktory, a to především otevřený obchod. Malý městský stát ležící na stejnojmenném ostrově by přijetí Vietnamu podporoval ze zcela pochopitelných důvodů, jež byly rozebrány v postoji Singapur z pohledu liberální teorie. Vietnam znamenal pro Singapur i pro celé Sdružení národů jihovýchodní Asie rozšíření trhu a obchodních a investičních příležitostí. Jistě by mohl být vnímán i jako nebezpečná ekonomická konkurence, nicméně Singapur je velkým zastáncem otevřeného a inkluzivního obchodu.⁸⁰ Rozšíření ekonomických vazeb s Vietnamem spíš vnímal jako možnost posílení regionálního obchodu, a ne jako příchod nežádoucího soupeře. U liberální teorie již bylo rozebráno, že Vietnam pro Singapur neměl s nejvyšší pravděpodobností znamenat v hospodářství příliš velkou konkurenci, a to hlavně vzhledem k rozdílným dominantním odvětvím jejich hospodářství. Významný společný zájem v podobě vzájemného posílení hospodářství by tedy byl asi tím hlavním, kvůli němuž by mohl Singapur být pro začlenění Vietnamu do ASEAN z pohledu konstruktivismu. Pravděpodobně by byl i dost silný na to, aby předčil veškeré argumenty, které by z pohledu Singapur mohly vyvstat proti z hlediska konstruktivistické teorie, tedy, že země nemají nijak podobnou vnitřní politiku, kulturu

---

⁸⁰ HUFF, W. Gregg. *The Economic Growth of Singapore: Trade and Development in the Twentieth Century*.

ani jazyk. Země nepojily kulturní podobnosti ani sdílené tradice a jejich národní a kulturní identity byly velmi odlišné.

Účelem ASEAN nicméně mělo být i vytváření nových společných hodnot, takže nový člen mohl jednoznačně přinést nové nápady. Vietnam ale musel určitě zlepšit přístup lidským právům a k respektování suverenity druhých zemí, takže nějaká negativa Singapur při rozhodování zvažovat musel. Singapur ale zároveň v integraci Vietnamu do společenství jistě viděl naději na posílení stability regionu a na posílení postavení celé organizace v rámci mezinárodního systému.

V pohledu Thajska by podle konstruktivistické teorie hrály významnou roli faktor hospodářský a faktor bezpečnostní. Thajsko by se z hlediska konstruktivistické teorie mohlo na rozhodování, zda připojit Vietnam k organizaci, dívat poněkud rozpolceně. Na jednu stranu by bylo připojení Vietnamu k ASEAN výbornou příležitostí pro rozšíření vzájemných ekonomických vazeb a posílení spolupráce, zejména v sektoru zemědělství, a celkově by se rozšířil trh organizace. Na druhou stranu by ale byl Vietnam také velkou konkurencí právě v zemědělském sektoru, který je pro Thajsko klíčový a mohlo by to mít negativní dopad na ekonomiku této země.⁸¹ Je však pravděpodobnější, že by země spíše měly snahu spolupracovat a že by obě chtěly především těžit z výhod, které si mohou přinést touto vzájemnou spoluprací. Na druhou stranu je tu ale také problém historický. Tyto dva státy, jež nemají kulturně ani jazykově příliš společného, sice nesdílí žádnou hranici, nicméně měly v minulosti několikrát územní spory, a to hlavně kvůli oblasti Jihočínského moře.⁸² Námořní oblasti měly být pro Thajsko důležité hlavně kvůli zájmu o rybolov v této oblasti.⁸³ Tento problém a rivalita v boji o vliv v regionu by mohly být určitou překážkou pro souhlas Thajska s přijetím Vietnamu do ASEAN. Pak je tu ale opět otázka bezpečnosti, u které by se Thajsko nejspíš shodlo s ostatními členy, tedy že připojení Vietnamu by pomohlo posílit bezpečnost v regionu a upevnit regionální stabilitu. Thajsku by hlavně kromě posílení celého ASEAN vyhovovalo z bezpečnostního hlediska i to, že jako člen organizace by

---

⁸¹ CHOMCHALOW, Narong, ed. *Agricultural Development in Thailand*. In: PENNING VRIES, Frits, Klaas METSELAAR a Paul TENG. *Systems approaches for agricultural development: Proceedings of the International Symposium on Systems Approaches for Agricultural Development*. Dordrecht: Springer, 1991, s. 427–443. ISBN 978-0-7923-1881-1.

⁸² MILIVOJEVIC, Marko. *The Spratly and Paracel Islands Conflict. Survival: Global Politics and Strategy*. IISS, 1989, 31(1), 70–78. Dostupné z: doi: <https://doi.org/10.1080/00396338908442450>.

⁸³ ZHANG, Hongzhou a Sam BATEMAN. *Fishing Militia, the Securitization of Fishery and the South China Sea Dispute*. *Contemporary Southeast Asia*. ISEAS - Yusof Ishak Institute, 2017, 39(2), 288–314. Dostupné z: doi:10.1355/cs39-2b.

Vietnam byl nucen přistoupit na kompromis v otázce vzájemných územních sporů. Thajsko tedy bylo z konstruktivistického hlediska zřejmě poměrně zdrženlivé, ačkoli by z přijetí plynuly i nesporné výhody.

Územní spory asi byly důvodem váhavosti i v případě Malajsie, u níž by konstruktivistická teorie zdůrazňovala zřejmě nejen ekonomický faktor, ale i faktory historický a kulturní. Malajsie se s Vietnamem přela o Spratlyho a Paracelské ostrovy v Jihočínském moři.⁸⁴ Je ale nutné podotknout, že kvůli strategické poloze a nerostnému bohatství, jež skrývá okolí ostrovů, o tato území usilují i další okolní země, tedy i Filipíny, Čínská lidová republika nebo Tchaj-wan. Z historického hlediska tak mají, dá se říct, všechny okolní země napjaté vztahy kvůli tomuto spornému prostoru. Nicméně z bezpečnostního hlediska lze říct, že bylo pro Malajsi a Vietnam výhodnější, kdyby spojily prostřednictvím členství v ASEAN síly. Mohly by jednat například o spravedlivém rozdělení vlivu ve sporném prostoru a společně by se mohly vzájemně podpořit při dohadách s Čínskou lidovou republikou o dalším přerozdělování ostrovů. Po stránce kulturní identity se mezi zeměmi nenabízelo žádné výraznější spojení, země mají odlišné tradice a výrazně odlišné jazyky a v zemích žijí odlišná etnika.⁸⁵ Ve prospěch přijetí ale opět mohly hovořit důvody bezpečnostní a ekonomické. Ačkoli mohla Malajsie v určitých odvětvích hospodářství vnímat Vietnam jako příliš silnou konkurenci, tak je ale pravděpodobnější, že stejně jako v ostatních případech převládnu pozitiva potenciální hospodářské spolupráce, ať už jde o spolupráci ve společných odvětvích, nebo vzájemné obchodování a investice. Tyto faktory jsou ale klíčovými spíše z hlediska teorie liberální, která již v předchozí podkapitole potvrdila, že mohly hrát hlavní roli v rozhodování Malajsie. Ta pak jistě uvítala i naději na vylepšení stability regionu posílením organizace o nového relativně velkého člena.

Brunej podobně jako ostatní předchozí státy neměl z kulturního ani etnického hlediska s Vietnamem mnoho společného, avšak mohl mít zájem na obchodní spolupráci s Vietnamem. Dále by ocenil spolupráci na společných zájmech v oblasti zemědělství a energetiky. Brunej by mohl k přijetí Vietnamu ale přistupovat odměřeně z důvodu napjatých vztahů s Čínou, a také protože si činí nároky na výše rozebírané

---

⁸⁴ CORDNER, Lee G. The Spratly Islands Dispute and the Law of the Sea. *Ocean Development & International Law*. 1994, 25(1), 61–74. Dostupné z: doi: <https://doi.org/10.1080/00908329409546025>.

⁸⁵ LENG, Lee Yong. Ethnic differences and the state-minority relationship in Southeast Asia. *Ethnic and Racial Studies*. 1983, 6(2), 213–220. Dostupné z: doi: <https://doi.org/10.1080/01419870.1983.9993408>.

ostrovy.⁸⁶ Vietnam by mohl například vnímat jako příliš velkého konkurenta, který by přijetím do ASEAN značně posílil svou pozici v regionu a mohl by jí využít k vyjednávání s o budoucnosti sporného území ve svůj prospěch, což je ale spíše nepravděpodobné. Vietnam by měl organizaci po bezpečnostní stránce spíše prospět, a to i díky možnosti posílení postavení organizace vůči Čínské lidové republice a dalším vnějším aktérům mezinárodního prostoru. Brunej by tedy mohl z přijetí Vietnamu do Sdružení národů jihovýchodní Asie především těžit, protože jde o malou zemi s nevelkým množstvím zdrojů, závislou především na ropném průmyslu.⁸⁷ Ten je rozvinutý i v jiných členských zemích, které navíc mají z ropy mnohem větší zisky, takže v porovnání s nimi je Brunej vlastně relativně chudý stát, který může z členství v ASEAN jen těžit. Bylo by pro něj tedy výhodné i to, kdyby byla organizace rozšířena o další ekonomicky i bezpečnostně silný subjekt, který by rovněž pomohl k regionální stabilitě.

Z konstruktivistického hlediska lze situaci shrnout tak, že jelikož je Vietnam od ostatních členských zemí z hlediska vnitřního uspořádání a vnitřní politiky velmi odlišný, není tento faktor úplně tím rozhodujícím pro přijetí Vietnamu. Jazykem se v zemi hovoří také výrazně jiným a z kulturního hlediska se vzájemně odlišují prakticky všechny země regionu, ačkoli se to tak optikou západního světa nemusí na první pohled jevit. Vietnam ovšem znamenal po bezpečnostní stránce silného partnera, který mohl pomoci ke stabilizaci regionu. Zároveň Vietnam jednotlivým členům organizace, ale i společenství celému, pomohl po ekonomické stránce, ať už jako nová oblast pro rozšíření vnitřního trhu ASEAN, nebo jako společník v rámci jednotného regionálního celku pro obchodní jednání s dalšími aktéry mezinárodního systému. To však podporuje závěr, že se z těchto teorií nejsilněji jeví liberální teorie, která se zabývá právě ekonomickým faktorem. Naproti tomu teorie konstruktivistická se tak silnou nezdá právě kvůli výše uvedeným důvodům. Vietnam z hlediska faktorů, které konstruktivisté zdůrazňují, nebyl příliš podobný svým potenciálním partnerům v organizaci. Zejména vnitřní politické uspořádání Vietnamu bylo v rozporu s principy organizace i s ideologiemi ostatních členů, například Suhartovy indonéské vlády.

---

⁸⁶ ROACH, J. Ashley. *Malaysia and Brunei: An Analysis of their Claims in the South China Sea*. Virginia, VA: CNA Corporation, 2014.

⁸⁷ HAMZAH, B. A. *Oil and economic development issues in Brunei*. Singapore: ISEAS, 1980. ISBN 9789971902209.

Závěr

Jak bylo výše uvedeno, tak na přístup členů ASEAN z hlediska realistické teorie zřejmě kladně zapůsobilo zlepšení vietnamského přístupu k mezinárodním vztahům, a hlavně k demokratickým principům, ačkoli režim v zemi samotné zůstává stále nedemokratickým. Především pak ale velkou roli hrálo prudké zhoršení vztahů Vietnamu s Čínskou lidovou republikou, která, jak práce zmiňuje, Vietnam dokonce v klíčové době vojensky napadla a krátký čas okupovala jeho území v severní části. Vietnam se tak mohl stát z pohledu bezpečnosti významným spojencem. Kandidát na členství by podle realistů totiž znamenal po bezpečnostní stránce silného partnera, který mohl pomoci ke stabilizaci regionu, díky vyvážení sil, zejména v případě vztahu celého ASEAN vůči Čínské lidové republice. Posílením organizace měl především pomoci vytvořit mocenskou protiváhu čínské hrozbě. Připojení nového členu se silnou vojenskou silou jistě znamenalo posílení celé organizace a jejího postavení v celé východní Asii. K tomu všemu byl Vietnam vzhledem k rychle rostoucí ekonomice slibným posílením vnitřního trhu ASEAN. Zároveň jeho přijetí znamenalo opět posílení organizace na trhu celosvětovém, což není dobré opomenout v mocenském boji, protože v něm ekonomická síla hraje rovněž důležitou roli. Ekonomický faktor je ovšem důležitý především podle liberální teorie, pomocí níž je právě v této práci zkoumán.

K liberálnímu pohledu lze závěrem v této problematice říct například to, že kdyby záleželo pouze na ekonomickém faktoru, mohl by být Vietnam díky svému hospodářskému potenciálu přijat do ASEAN i dříve. Země byla sice v 70. letech ve špatném stavu po dlouholetém konfliktu, v němž se angažovaly i obě hlavní velmoci studené války. Jak již bylo ale výše uvedeno, změny ve vládě a ekonomické i politické reformy v 80. letech vedly k rychlému hospodářskému růstu. V rámci reformy Vietnam pracoval i na zlepšení vzájemných vztahů s členskými státy ASEAN, a to především formou hospodářské spolupráce. V cestě Vietnamu do organizace tak stály problémy spojené právě se studenou válkou a komunistickým režimem, jelikož země v 80. letech byla přeci jen stále na opačné straně studené války než ASEAN a jeho tehdejší demokraticky a k západnímu bloku orientovaní členové. Přijetí Vietnamu by v té době znamenalo narušení míru a stability v regionu, proto byl jistě konec studené války klíčovým pro přijetí Vietnamu do sdružení, a proto se rozhodování o přijetí protáhlo až do poloviny 90. let. Bezpečnostní rizika, která mohlo dřívější přijetí vyvolat však byla

otázkou pro změnu zase pro teorii realistickou. Takže jak bylo zmíněno, pokud by záleželo pouze na hospodářských otázkách, které akcentuje liberální teorie, členové ASEAN by s přijetím Vietnamu zřejmě tolik neváhali, jelikož šlo již v 80. letech z hlediska ekonomického potenciálu o výhodnou spolupráci do budoucna. Tato spolupráce se mohla vyplatit v podstatě všem členům i celé organizaci, a proto se také liberální teorie a ekonomický faktor jeví asi jako nejsilnější vysvětlení toho, proč se ASEAN nakonec rozhodl Vietnam přijmout.

Z konstruktivistického hlediska lze situaci krátce shrnout tak, že Vietnam po stránce společné národní identity a lingvistického porozumění neměl s ostatními členy nic společného. Ačkoli se to z pohledu Evropanů a západního světa může jevit naopak, tak ani po kulturní stránce neměli a nemají členské státy s Vietnamem mnoho společného. To ale platí i mezi jednotlivými státy vzájemně. Hlavním problémem pak v tomto případě byla výrazně odlišná vnitřní politika Vietnamu. Stát není demokratický a dříve byl typickým příkladem komunistické země, která mohla mít tendence zasahovat do vnitřních záležitostí jiných států. Přístup se sice reformami v 80. letech změnil a Vietnam tehdy začal pracovat i na lepších vzájemných vztazích s ASEAN a jeho členy, nicméně režim přetrvával. Z toho vyplývá, že nelze říct, že by aspekty jako společná identita, kultura nebo politika mohly hrát klíčovou roli v rozhodnutí Vietnam přijmout. Alespoň ne vzhledem k hodnotám, které si tehdejší členské státy stanovily jako jedny z hlavních, tzn. demokracii či například princip nevměšování se do vnitřních záležitostí ostatních zemí. Ze tří zvolených teorií se tedy konstruktivistická jeví jako nejslabší, jelikož podle ní by země spíše narážely na negativa a pro přijetí Vietnamu by se nerozhodly, pokud by kladly důraz na aspekty zkoumané touto teorií.

Závěrem se proto jeví jako nejvhodnější vysvětlení pro rozhodnutí ASEAN o přijetí Vietnamu teorie liberální a jí zkoumaný ekonomický faktor. To podporuje i odhlédnutí od některých nedostatků Vietnamu, které v zemi přetrvávají i dnes, tj. nedostatečné dodržování lidských práv a celkové nedemokratický režim, který zemi stále vládne. Tyto faktory zkoumá spíše konstruktivistická teorie, jejíž relevance ale kvůli onomu přehlížení některých negativ při přijetí Vietnamu klesá. Důležitým faktorem v procesu přijetí jistě byla i bezpečnost. Zejména ta vnější, protože jak již bylo několikrát uvedeno, členy ASEAN byla jako velká hrozba v regionu vnímána Čínská lidová republika. Jejího vlivu se státy organizace obávaly a ve Vietnamu zase viděly

potenciální posílení mocenského i bezpečnostního postavení v rámci regionu a jeho přijetí proto mělo v oblasti pomoci přinést potřebnou rovnováhu, což se vzhledem k úspěšnému růstu organizace zřejmě podařilo. Nicméně při rozhodování hrála roli i otázka vnitřní bezpečnosti, která mohla u členských zemí ASEAN vyvolávat určitou zdrženlivost při rozhodování, zda Vietnam přijmout. Realistická teorie, která se tímto aspektem v práci zabývala, by tak částečně mohla být dobrým vysvětlením, proč byl Vietnam nakonec přijat, a to vzhledem k vyrovnání sil vůči Čínské lidové republice. Zároveň by však byla problematická zmíněná vnitřní bezpečnost, kterou mohla narušit právě jiná politika Vietnamu a jeho možná, i když ne příliš pravděpodobná, snaha zasahovat do interních záležitostí ostatních členů, pokud by k tomu měl skrze organizaci snazší přístup.

Summary

It has been noted that ASEAN members, as viewed through the realist theory, have been positively influenced by Vietnam's approach to international relations and democratic principles, despite the country's undemocratic regime. This improvement in attitude was largely due to Vietnam's strained relationship with the People's Republic of China, which led to a military attack and occupation of Vietnamese territory. This has made Vietnam a potential ally for security and a strong candidate for ASEAN membership, which could help stabilize the region and counterbalance the Chinese threat. Adding a new member with a strong military force would strengthen the organization as a whole and its standing in East Asia. Additionally, Vietnam's growing economy makes it a promising addition to the ASEAN internal market and a valuable asset in the global market. The liberal theory also highlights the importance of the economic factor in the power struggle, which is examined in this work.

In the context of Vietnam's admission to ASEAN, it can be concluded that economic factors played a significant role. Despite the country's previous struggles, including involvement in the Cold War, Vietnam's government and economic reforms in the 1980s led to rapid growth. Vietnam also worked to improve relations with ASEAN member states, primarily through economic cooperation. However, Vietnam faced challenges in joining the organization due to its previous alignment with the communist regime, which was at odds with ASEAN's democratic and Western Bloc-

oriented members. Ultimately, Vietnam's admission to ASEAN was delayed until the mid-1990s, as the end of the Cold War was necessary for peace and stability in the region. The realist theory emphasizes the security risks that could have been caused by earlier adoption. However, if only economic factors were considered, ASEAN members would have been more willing to accept Vietnam in the 1980s due to its economic potential and the benefits it could bring to the organization. Therefore, the liberal theory and economic factors played a crucial role in Vietnam's eventual admission to ASEAN.

Looking at the situation from a constructivist perspective, it's clear that Vietnam didn't share the same national identity and language as the other members. Even from a cultural standpoint, the member states didn't have much in common with Vietnam, despite what Europeans and the Western world may think. This disconnect is also present between individual states. The biggest issue in this case was Vietnam's internal politics, which differed significantly from the other members. Vietnam wasn't a democratic country and used to be a typical example of a communist state that may have meddled in the affairs of other countries. Even though Vietnam changed its approach in the 1980s and began to work on better relationships with ASEAN and its members, the regime remained. It's clear that factors such as common identity, culture, or politics didn't have much influence on the decision to accept Vietnam. At least not regarding the values that the member states of the time considered important, such as democracy and non-interference in other countries' affairs. Therefore, among the three theories presented, the constructivist theory seems to be the weakest, since it suggests that countries would focus on the negatives and not accept Vietnam if they emphasized the aspects explored by this theory.

In summary, the liberal theory and its economic factors were the most likely reasons for ASEAN accepting Vietnam, despite the country's ongoing issues with human rights and an undemocratic regime. While the constructivist theory also explores these negative aspects, they were ultimately overlooked during the acceptance process. External security concerns were also a significant factor, as ASEAN members saw Vietnam as a potential ally against the perceived threat of China's influence in the region. Additionally, internal security was a consideration, but the realist theory suggests that Vietnam's acceptance ultimately balanced power dynamics with China. However, there is a potential for internal security issues if Vietnam interferes in other

members' affairs through the organization.

Použitá literatura

Knihy

ANG, Cheng Guan. *Southeast Asia and the Vietnam War*. Milton & New York: Routledge, 2010. ISBN 978-0-415-55709-2.

BREAUX, Jarred. *The Laotian Civil War: The Intransigence of General Phoumi Nosavan and American Intervention in the Fall of 1960*. Lafayette: Lulu.com, 2009, 34 s. ISBN 9781435731516.

CAMPAGNA, Anthony S. *The Economic Consequences of the Vietnam War*. New York, Westport, London: Praeger, 1991. ISBN 0-275-93388-1.

CORFIELD, Justin. *The History of Cambodia*. Santa Barbara: ABC-CLIO, 2009. ISBN 978-0-313-35722-0.

DIKÖTTER, Frank. *The Cultural Revolution: A People's History, 1962–1976*. New York: Bloomsbury Publishing, 2016. ISBN 978-1-63286-421-5.

FREYBERG-INAN, Annette. *What Moves Man: The Realist Theory of International Relations and Its Judgment of Human Nature*. 1. Albany: State University of New York Press, 2004. ISBN 0-7914-5828-8.

FREYBERG-INAN, Annette. *What Moves Man: The Realist Theory of International Relations and Its Judgment of Human Nature*. 1. Albany: State University of New York Press, 2004. ISBN 0-7914-5828-8.

GLOSSERMAN, Brad a Scott A. SNYDER. *The Japan–South Korea Identity Clash: East Asian Security and the United States*. West Sussex: Columbia University Press, 2014, 240 s. ISBN 978-0231171717. Dostupné z: doi: <https://doi.org/10.7312/glos17170>

HAMZAH, B. A. *Oil and economic development issues in Brunei*. Singapore: ISEAS, 1980. ISBN 9789971902209.

HERSHBERG, Eric a William M. LEOGRANDE, ed. *A New Chapter in US-Cuba Relations: Social, Political, and Economic Implications*. New York: Springer Nature, 2016. ISBN 978-3-319-31151-7. Dostupné z: doi:10.1007/978-3-319-29595-4

HUFF, W. Gregg. *The Economic Growth of Singapore: Trade and Development in the Twentieth Century*. Cambridge: Cambridge University Press, 1997. ISBN 0521629446.

HUFF, W. Gregg. *The Economic Growth of Singapore: Trade and Development in the Twentieth Century*. Cambridge: Cambridge University Press, 1997. ISBN 0521629446.

- KEOHANE, Robert O. *After Hegemony: Cooperation and Discord in the World Political Economy*. Princeton: Princeton University Press, 1984, 312 s. ISBN 978-1-4008-2026-9. Dostupné také z: <https://www.jstor.org/stable/j.ctt7sq9s>
- KRATOCHWIL, Friedrich. *The Status of Law in World Society: Meditations on the Role and Rule of Law*. Cambridge: Cambridge University Press, 2014. ISBN 9781107681071.
- MANNING, Martin J. a Clarence R. WYATT, ed. *Encyclopedia of Media and Propaganda in Wartime America*. 2. Santa Barbara: ABC-CLIO, 2010, 1024 s. ISBN 978-1598842272.
- MORAVCSIK, Andrew. *Liberalism and International Relations Theory*. Cambridge: Center for International Affairs, Harvard University, 1992, 38 s.
- ONUF, Nicholas. *Making sense, making worlds: Constructivism in social theory and international relations*. New York: Routledge, 2013. ISBN 978-0-415-62416-9.
- OOI, Keat Gin. *Southeast Asia: A Historical Encyclopedia, from Angkor Wat to East Timor*. 3. Santa Barbara: ABC-CLIO, 2004. ISBN 978-1-57607-770-5.
- ROACH, J. Ashley. *Malaysia and Brunei: An Analysis of their Claims in the South China Sea*. Virginia, VA: CNA Corporation, 2014.
- VAN CANH, Nguyen. *Vietnam under communism, 1975–1982*. Stanford: Hoover Institution Press, 1983. ISBN 0-8179-7851-8.
- WALTZ, Kenneth N. *Theory of International Politics*. Berkeley: Addison-Wesley Publishing Company, 1979. ISBN 0-201-08349-3.
- WALTZ, Kenneth N. *Theory of International Politics*. Berkeley: Addison-Wesley Publishing Company, 1979. ISBN 0-201-08349-3.
- WENDT, Alexander. *Social Theory of International Politics*. Cambridge: Cambridge University Press, 1999. ISBN 0-521-46557-5.
- WILLIAMS, Michael C. *The Realist Tradition and the Limits of International Relations*. New York: Cambridge University Press, 2005. ISBN 978-0-521-82752-2.

Části knih

- CROISSANT, Aurel. Government and Political Regimes in Southeast Asia: An Introduction. In: CROISSANT, Aurel. *Comparative Politics of Southeast Asia*. Springer, 2022, s. 1–20. ISBN 978-3-031-05113-5.
- CHOMCHALOW, Narong, a , ed. Agricultural Development in Thailand. In:

- PENNING VRIES, Frits, Klaas METSELAAR a Paul TENG. *Systems approaches for agricultural development: Proceedings of the International Symposium on Systems Approaches for Agricultural Development*. Dordrecht: Springer, 1991, s. 427–443. ISBN 978-0-7923-1881-1.
- HONG, Vu Xuan Nguyet. Genuine Progress in Vietnam: The Impact of the Doi Moi Reforms. In: LAWN, Phillip a Matthew CLARKE, ed. *Sustainable Welfare in the Asia-Pacific*. Edward Elgar Publishing, 2008, s. 299–330. ISBN 978 1 84720 501 8.
- MEARSHEIMER, John J. Structural Realism. In: DUNNE, Tim, Milja KURKI a Steve SMITH. *International Relations Theories: Discipline and Diversity*. Oxford University Press, 2007, s. 77–94. ISBN 9780198814443.
- MORAVCSIK, Andrew a , ed. Liberalism and International Relations Theory. In: REUS-SMIT, Christian a Duncan SNIDAL. *The Oxford Handbook of International Relations*. Oxford: Oxford University Press, 2008, s. 153–176. ISBN 978-0-19-921932-2.
- MORGENTHAU, Hans J. A Realist Theory of International Politics. In: *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace*. 6th edition. New York: McGraw-Hill Publishing Company, 1985, s. 53–59. ISBN 9780394541013.
- MORGENTHAU, Hans J. A Realist Theory of International Politics. In: MORGENTHAU, Hans J., Kenneth THOMPSON a David CLINTON. *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace*. 7th edition. McGraw-Hill Education, 1948, s. 3–18. ISBN 978-0072895391.
- MORGENTHAU, Hans J. A Realist Theory of International Politics. In: MORGENTHAU, Hans J., Kenneth THOMPSON a David CLINTON. *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace*. 7th edition. McGraw-Hill Education, 1948, s. 3–18. ISBN 978-0072895391.
- TUCKER, Spencer C., ed. Paris Peace Accords. In: *The Encyclopedia of the Vietnam War: A Political, Social, and Military*. 4. Santa Barbara: ABC-CLIO, 2011, s. 877–879. ISBN 9781851099610.
- TUNG, Nguyen Vu. The Paris Agreement and Vietnam–ASEAN relations in the 1970s. In: *The Third Indochina War*. London: Routledge, 2006, s. 111–133. 1st Edition. ISBN 9780203968574. Dostupné z: doi: <https://doi.org/10.4324/9780203968574>
- TUNG, Nguyen Vu, , ed. Vietnam-Thailand Relations After the Cold War. In: GANESAN, Narayanan a Ramses AMER. *International Relations in Southeast Asia: Between Bilateralism and Multilateralism*. Singapore: ISEAS Publishing, 2010, s. 67–

91. ISBN 978-981-4279-57-4.

VAN LAM, Chu. Doi Moi in Vietnamese Agriculture. In: TURLEY, William S. a Mark SELDEN. *Reinventing Vietnamese Socialism*. Milton: Routledge, 1993, s. 151–163. ISBN 9780429304309.

Články v periodikách

ANWAR, Sajid a Lan Phi NGUYEN. Foreign direct investment and economic growth in Vietnam. *Asia Pacific Business Review*. 2010, 16(1–2), 183–202. Dostupné z: doi: <https://doi.org/10.1080/10438590802511031>

BOWELS, Paul. ASEAN, AFTA and the "New Regionalism." *Pacific Affairs*. Vancouver: University of British Columbia, 1997, 70(2), 219–233. Dostupné z: doi: <https://doi.org/10.2307/2760773>

BERESFORD, Melanie. Vietnam: Socialist agriculture in transition. *Journal of Contemporary Asia*. 1990, 20(4), 466–486. Dostupné z: doi: <https://doi.org/10.1080/00472339080000261>

CORDNER, Lee G. The Spratly Islands Dispute and the Law of the Sea. *Ocean Development & International Law*. 1994, 25(1), 61–74. Dostupné z: doi: <https://doi.org/10.1080/00908329409546025>

FREYBERG-INAN, Annette. *What Moves Man: The Realist Theory of International Relations and Its Judgment of Human Nature*. 1. Albany: State University of New York Press, 2004. ISBN 0-7914-5828-8.

FREYBERG-INAN, Annette. *What Moves Man: The Realist Theory of International Relations and Its Judgment of Human Nature*. 1. Albany: State University of New York Press, 2004. ISBN 0-7914-5828-8.

FREEMAN, Donald B. Doi Moi Policy and the Small-Enterprise Boom in Ho Chi Minh City, Vietnam. *Geographical review*. New York: Taylor & Francis, 1996, 86(2), 178–197. Dostupné z: doi: <https://doi.org/10.2307/215955>

GANESAN, Narayanan. Rethinking ASEAN as a Security Community in Southeast Asia. *Asian Affairs: An American Review*. 1994, 21(4), 210–226. Dostupné z: doi: <https://doi.org/10.1080/00927678.1995.10771156>

GLOSSERMAN, Brad a Scott A. SNYDER. *The Japan–South Korea Identity Clash: East Asian Security and the United States*. West Sussex: Columbia University Press, 2014, 240 s. ISBN 978-0231171717. Dostupné z: doi:

<https://doi.org/10.7312/glos17170>

KEOHANE, Robert O. International institutions: Two approaches. *International Studies Quarterly*. Oxford University Press, 1988, 32(4), 379–396. Dostupné z: doi: <https://doi.org/10.2307/2600589>

KINGSBURY, Damien. Timor-Leste: The Harsh Reality After Independence. *South Asian Affairs*. 2007, 2007(1), 361–377. ISSN 1793-9135. Dostupné také z: <https://muse.jhu.edu/article/400112>

LENG, Lee Yong. Ethnic differences and the state-minority relationship in Southeast Asia. *Ethnic and Racial Studies*. 1983, 6(2), 213–220. Dostupné z: doi: <https://doi.org/10.1080/01419870.1983.9993408>

LALL, Sanjaya. Malaysia: Industrial success and the role of the government. *Journal of International Development*. 1995, 7(5), 759–773. Dostupné z: doi: <https://doi.org/10.1002/jid.3380070506>

LORIAUX, Michael. The Realists and Saint Augustine: Skepticism, Psychology, and Moral Action in International Relations Thought. *International Studies Quarterly*. 1992, 36(4), 401–420. Dostupné z: doi: <https://doi.org/10.2307/2600732>

MILIVOJEVIC, Marko. The Spratly and Paracel Islands Conflict. *Survival: Global Politics and Strategy*. IISS, 1989, 31(1), 70–78. Dostupné z: doi: <https://doi.org/10.1080/00396338908442450>

MCGREGOR, Katharine. Mass Violence in the Indonesian Transition from Sukarno to Suharto. *Global Dialogue (online)*. Nicosia: Centre for World Dialogue, 2013, 15(1), 134–145.

MORAVCSIK, Andrew. Preferences and Power in the European Community: A Liberal Intergovernmentalist Approach. *Journal of Common Market Studies*. UACES, 1993, 31(4), 473–524. Dostupné z: doi: <https://doi.org/10.1111/j.1468-5965.1993.tb00477.x>

MORAVCSIK, Andrew. Taking Preferences Seriously: A Liberal Theory of International Politics. *International Organization*. Cambridge University Press, 1997, 51(4), 513–553. Dostupné z: doi: <https://doi.org/10.1162/002081897550447>

NGUYEN, Ha Minh a Bui Hoang NGOC. Energy Consumption - Economic Growth Nexus in Vietnam: An ARDL Approach with a Structural Break. *Journal of Asian Finance, Economics and Business*. 2020, 7(1), 101–110. Dostupné z: doi: [10.13106/jafeb.2020.vol7.no1.101](https://doi.org/10.13106/jafeb.2020.vol7.no1.101)

POLLARD, Vincent K. ASA and ASEAN, 1961-1967: Southeast Asian Regionalism. *Asian Survey*. 1970, 10(3), 244–255. Dostupné z: doi: <https://doi.org/10.2307/2642577>

- RAMCHARAN, Robin. ASEAN and Non-interference: A Principle Maintained. *Contemporary Southeast Asia*. ISEAS – Yusof Ishak Institute, 2000, 22(1), 60–88. Dostupné také z: <https://www.jstor.org/stable/25798479>
- RIEDEL, James. Vietnam: On the Trail of the Tigers. *The World Economy*. Oxford & Cambridge, MA: Basil Blackwell, 1993, 16(4), 401–422. Dostupné z: doi: <https://doi.org/10.1111/j.1467-9701.1993.tb00178.x>
- SIEN, Chia Lin. The Importance of the Straits of Malacca and Singapore. *Singapore Journal of International & Comparative Law*. 1998, 2, 301–322.
- SURYADINATA, Leo. Indonesia-Vietnam Relations Under Soeharto. *Contemporary Southeast Asia*. ISEAS – Yusof Ishak Institute, 1991, 12(4), 331–346. Dostupné také z: <https://www.jstor.org/stable/42707633>
- THAMBIPILLAI, Pushpa. Brunei Darussalam and ASEAN: Regionalism for a small state. *Asian Journal of Political Science*. 1998, 6(1), 80–94. Dostupné z: doi: <https://doi.org/10.1080/02185379808434116>
- THAYER, Carlyle A. North Vietnam in 1975: National Liberation, Reunification and Socialist Construction. *A Survey of Asia in 1975: Part I*. Berkeley: University of California Press, 1976, 16(1), 14–22. Dostupné z: doi: <https://doi.org/10.2307/2643277>
- THAMBIPILLAI, Pushpa. Brunei Darussalam and ASEAN: Regionalism for a small state. *Asian Journal of Political Science*. 1998, 6(1), 80–94. Dostupné z: doi: <https://doi.org/10.1080/02185379808434116>
- VUONG, Quan Hoang. The Vietnam's Transition Economy and its Fledgling Financial Markets: 1986-2003. *FINANCIAL MARKETS IN VIETNAM'S TRANSITION ECONOMY: FACTS, INSIGHTS, IMPLICATIONS*. VDM-Verlag, 2004.
- WENDT, Alexander. Constructing International Politics. *International Security*. The MIT Press, 1995, 20(1), 71–81. Dostupné z: doi: <https://doi.org/10.2307/2539217>
- WALTZ, Kenneth N. Realist thought and neorealist theory. *Journal of International Affairs*. Journal of International Affairs Editorial Board, 1990, 44(1), 21–37.
- WENDT, Alexander. Anarchy is what states make of it: the social construction of power politics. *International Organization*. Cambridge: Cambridge University Press, 1992, 46(2), 391–425. Dostupné z: doi:10.1017/S0020818300027764
- WENDT, Alexander. Identity and Structural Change in International Politics. *International Organization*. 1987, 41(4), 566–590.
- WALTZ, Kenneth N. Realist Thought and Neorealist Theory. *Journal of International Affairs*. Journal of International Affairs Editorial Board, 1990, 44(1), 21–37. Dostupné

také z: <https://www.jstor.org/stable/24357222>

ZHANG, Hongzhou a Sam BATEMAN. Fishing Militia, the Securitization of Fishery and the South China Sea Dispute. *Contemporary Southeast Asia*. ISEAS – Yusof Ishak Institute, 2017, 39(2), 288–314. Dostupné z: doi:10.1355/cs39-2b

Jiné dokumenty

Charter of the Association of Southeast Asian Nations. Singapur, 2007, s. 17–18.

Dostupné také z: <https://agreement.asean.org/media/download/20160509062115.pdf>

Charter of the Association of Southeast Asian Nations. Singapore, 2007, s. 10–11.

Dostupné také z: <https://agreement.asean.org/media/download/20160509062115.pdf>

Charter of the Association of Southeast Asian Nations. Singapur, 2007, s. 12–13.

Dostupné také z: <https://agreement.asean.org/media/download/20160509062115.pdf>

Charter of the Association of Southeast Asian Nations. Singapur, 2007, s. 11–12.

Dostupné také z: <https://agreement.asean.org/media/download/20160509062115.pdf>

Charter of the Association of Southeast Asian Nations. Singapur, 2007, s. 14–16.

Dostupné také z: <https://agreement.asean.org/media/download/20160509062115.pdf>

The ASEAN Declaration (Bangkok Declaration). Bangkok, 1967, 5 s. Dostupné také z:

<https://agreement.asean.org/media/download/20140117154159.pdf>

Internetové zdroje

About ARF. *ASEAN Regional Forum* [online]. Singapur, 1993, 1993 [cit. 2023-03-06].

Dostupné z: <https://aseanregionalforum.asean.org/about-arf/>

About ALA. *ASEAN Law Association* [online]. Jakarta, 2004 [cit. 2023-07-03].

Dostupné z: <https://www.aseanlawassociation.org/about-ala/>

ASEAN Socio-Cultural Community. *ASEAN Main Portal* [online]. Jakarta, 2020 [cit.

2023-07-03]. Dostupné z: <https://asean.org/ascc-council/>

ASEAN Economic Community. *ASEAN Main Portal* [online]. Jakarta, 2020 [cit. 2023-

03-05]. Dostupné z: <https://asean.org/aec-council/>

ASEAN Coordinating Council. *ASEAN Main Portal* [online]. Jakarta, 2020 [cit. 2023-

03-05]. Dostupné z: <https://asean.org/about-asean/asean-coordinating-council/>

ASEAN Summit. *ASEAN Main Portal* [online]. Jakarta, 2020 [cit. 2023-03-03].

Dostupné z: <https://asean.org/about-asean/asean-summit/>

The Founding of ASEAN (part 2). *ASEAN Main Portal* [online]. Jakarta, 2020 [cit.

2023-03-03]. Dostupné z: <https://asean.org/the-founding-of-asean/the-founding-of-asean-part-2/>

Vietnam: Data. *The World Bank* [online]. 2023, 2023 [cit. 2023-07-04]. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/country/vietnam>